

PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

62
(2024/2)

Dūminė raudonuodegė
(*Phoenicurus ochruros*),
Vilnius, 2024-04-21
© Egidijus Šiaudinis

Lietuvos ornitologų
draugijos leidinys apie
paukščius, jų apsaugą,
stebėjimus.
Leidžiamas nuo 2009 m.
kartą per tris mėnesius.

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. +370 638 90619
vrventragis@gmail.com

Redakcijos kolegija
Arūnas ČERKAUSKAS
Saulius KARALIUS
Mindaugas KIRSTUKAS
Dr. Julius MORKŪNAS
Ričardas PATAPAVIČIUS
Gediminas PETKUS
Liutauras RAUDONIKIS
Laimonas ŠNIAUKŠTA

Lietuvių kalbos redaktorė
Erika MERKYTĖ-
ŠVARCHIENĖ

Anglų kalbos redaktorius
Jos STRATFORD

Tiražas 800 egz.

PAUKŠČIAI / BIRDS
*The magazine of the
Lithuanian Ornithological
Society, about birds, bird
observations and bird
conservation. Published
quarterly since 2009.*

Editor in chief
Vytautas JUSYS

Žurnalas „Paukščiai“ siunčiamas visiems
LOD nariams, jį galima užsiprenumeruoti
visose Lietuvos pašto skyriuose.
Indeksas 5114.

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinė organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdama šio tikslo, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą reglamentuojančių įstatymų leidimą ir vykdymą. Nuo 1994 m.

draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Noredami tapti LOD nariu ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsaugą besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius.
Tel. / faks. +370 5 213 0498, el. p. lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt.

VIRŠELIO PAUKŠTIS / Bird on the Front Cover

- 3 **V. Jusys, R. Patapavičius.** Dūminė raudonuodegė (*Phoenicurus ochruros*)
Black Redstart

LOD žinios / LOD news

- 9 **G. Petkus.** 2024 m. balandžio 20-21 d. vyko LOD narių susirinkimas
LOD Annual Members Meeting, 20-21 April

NAUJOS PAUKŠČIŲ RŪŠYS LIETUVOJE / New bird species for Lithuania

- 11 **V. Eigirdas.** Aptikta nauja paukščių rūšis Lietuvai –
stepinė pėmpė (*Vanellus gregarius*)
Sociable Lapwing, a new species for Lithuania

PAUKŠČIŲ APSKAITOS / Bird census

- 13 **L. Šniaukšta.** Žiemojančių vandens paukščių rezultatai Lietuvoje 2024 metais
Results of midwinter waterbird counts in Lithuania in 2024

PAUKŠČIŲ TYRIMAI / Bird Research

- 20 **R. Patapavičius.** Apie baltabruvius nykštukus
About Firecrests

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Bird Observations

- 23 **S. Karalius.** Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2024 m. pavasarį
Bird Observations in Lithuania in spring 2024
32 **V. Eigirdas, E. Komar.** Pirmas gaiduko stebėjimo atvejis Lietuvoje
žiemos mėnesiais
First winter observation of Ruff in Lithuania
33 Lietuvos ornitofaunistinės komisijos informacija
Information from the Lithuanian Rare Birds Committee

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird Ringing

- 34 **R. Patapavičius.** Toliausiai iš Lietuvos nuskrudusi liepsnelė
The longest migration distance of Robin ringed in Lithuania
36 **V. Jusys, V. Eigirdas.** Paukščių žiedavimas Ventės rage 2024 m. pavasarį
Bird Ringing at Ventės Ragas Ornithological Station in spring 2024

ĮVAIRENYBĖS / Various

- 40 **S. Karalius.** Nėra vabzdžių, nėra paukščių
No insects, no birds
42 **A. Čerkauskas.** Neįprasta gulbės giesmininkės perimvietė
Unusual location for Whooper Swan nest
43 **V. Jusys.** Keršuliai perėjo tame pačiame lizde
Wood Pigeons breeding in the same nest
43 **I. Semionovas.** Neįprasta paprastojo varnėno lizdavietė
Unusual location for Common Starling nest
44 **V. Eigirdas.** Margas juodasis strazdas
Mottled Common Blackbird
47 **R. Akstinas.** Įdomūs faktai apie pilkąją žąsį
Interesting facts about Graylag Goose

© Bronislovas Ambrozaitis

Dūminė raudonuodegė (*Phoenicurus ochrurus*)

Vytautas JUSYS, Ričardas PATAPAVIČIUS

Rūšies statusas

Perinti, migruojanti, praskrendanti, retai žiemojanti rūšis. Mūsų šalyje dažniau matoma nuo kovo pabaigos iki spalio.

Biometrija

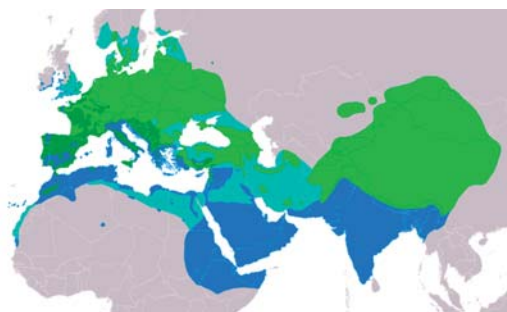
Kūno masė ir matmenys: patinų (n-1) svoris 16,0 g, sparnas 82 mm, uodega 62 mm, patelių (n-3) svoris 15,7 (14,0–17,0) g, sparnas 80,7 (79–84) mm, uodega 60,0 (56–63) mm (V. Jusys, L. Jezerskas).

Paplitimas ir skaitlingumas

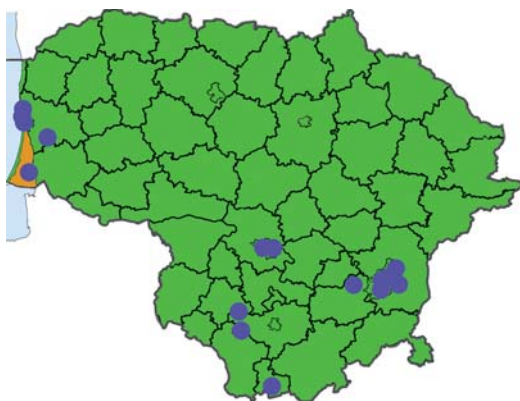
Lietuvoje pirmą kartą dūminę raudonuodegę aptiko T. Ivanauskas – 1939-04-04 patiną sumedžiojo Kauno zoologijos muziejaus (nuo 1970-12-16 – Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejus) rinkiniams papildyti netoli Daugų. Tačiau tais pačiais metais įsitikino, kad jos nėra retos Vilniuje. Tad galima manyti, kad Lietuvoje paukščiai pasirodė gerokai anksčiau. 1942-05-14 vieną paukštį stebėjo T. Zubavičius Aleknonių k., netoli Žuvinto ež. (Ivanauskas, 1964).

Ventės rage pirmosios keturios dūminės raudonuodegės sugautos 1957 m., o nuo 1975 m. sugaunama kasmet. Daugiausia per metus sugauti 147 paukščiai (2018 m.), 2016 m. – 131, 2019 m. – 125.

Šiuo metu dūminė raudonuodegė yra gana įprastas paukštis Lietuvoje, dažnesnis vakarinėje ir pietinėje šalies dalyje. 1995–1999 m. atliekant Lietuvoje

Dūminių raudonuodegių paplitimas. Šviesiai žalia spalva – perėjimo zona, tamsiai žalia – aptinkama ištisus metus (sėsli), šviesiai mėlyna – migruoja, užskrenda, tamsiai mėlyna – žiemojimo vietos © „Vikipedija“

Dūminių raudonuodegių paplitimas Lietuvoje. Žalia spalva – perėjimo arealas, ruda – praskrenda migracijų metu, mėlyna – stebėjimai žiemos mėnesiais

Dūminė raudonuodegė, antrametis patinas. Ventės ragas, 2007-06-05 © Vytautas Jusys

perinčių paukščių atlaso darbus nustatyta, kad dūminių raudonuodegių perėjimas įrodytas 67,9 proc. 10×10 km kvadratuose. Šilutėje 1992–1996 m. gyveno 60–70 porų (Jusys ir kt., 1999). XX a. pabaigoje kasmet šalyje perėjo 10 000–30 000 porų (Kurlavičius, Raudonikis, 2001). Vėliau skaitlingumas šiek tiek didėjo ir 2008–2018 m. buvo vertinamas 30 000–50 000 perinčių porų (VSTT, LOD).

Žiedavimas ir migracija

Remiantis turimais duomenimis, Lietuvoje pirmosios dūminės raudonuogės (3 dar neskraidantys jaunikliai) sužieduotos 1941-07-22 Vilniuje. Vėliau 4 suaugę (gebantys laisvai skristi) paukščiai sužieduoti tik 1957 m., bet nuo 1975 m. daugiau ar mažiau jų

Dūminė raudonuodegė, suaugęs patinas. Tauragė, 2015-05-10 © Eugenijus Kavaliauskas

Dūminė raudonuodegė, patelė. Ventės ragas, 2018-05-19 © Dalia Račkauskaitė

sužieduojama kasmet. Iš viso iki 2023 m. pabaigos Lietuvoje sužieduoti 3369 šios rūšies paukščiai, iš kurių 679 (20,2 proc.) buvo dar neskraidantys jaunikliai, o 2690 (79,8 proc.) – užaugę, jau gebantys laisvai skristi individai. Sužieduotų paukščių skaičiaus kitimas atskirais penkerių metų laikotarpiais parodytas grafike. Ženklų sužieduotų paukščių skaičiaus sumažėjimą 1991–1995 m. laikotarpiu nulėmė bendras žiedavimo aktyvumo Lietuvoje sumažėjimas dėl tuo metu vykusių istorinių politinių ir ekonominių pokyčių. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad paskutinis diagramos stulpelis apima ne penkerių, o tik trejų metų laikotarpį. Dūminės raudonuodegės Lietuvoje buvo žieduotos net 39 Lietuvos rajonų ir savivaldybių (pagal dabartinę šalies administracinę suskirstymą) te-

Dūminė raudonuodegė. Jau skraidantis jauniklis. Sakalinės k., Tauragės r., 2015-07-12
© Bronislovas Ambrozas

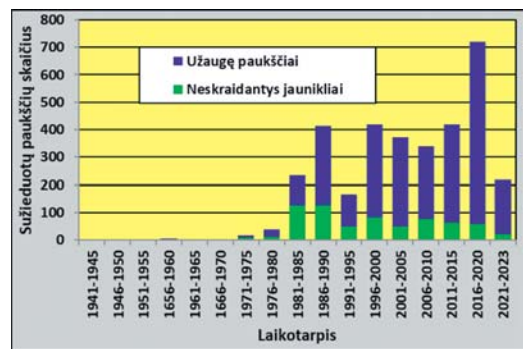
ritorijose. Šis faktas byloja apie jų paplitimą visoje šalies teritorijoje.

Lietuvoje pirmosios parskridusios dūminės raudonuodegės stebimos jau antroje kovo pusėje, tačiau dažniausiai balandžio pradžioje. Mūsų kraštą palieka dažniausiai spalio mėn., o paskutinės vėlyvą rudenį dar matomos lapkričio mėn. pabaigoje. Žiemos mėnesiais stebimos ne kasmet. XXI a. užregistruota apie 30 žiemojimo atvejų įvairiose Lietuvos vietovėse. Didžioji dalis stebėjimų Klaipėdoje (Kopgalyje ir Smiltynėje) registruota 2005–2009 m. (S. Karalius, A. Grušas). 2024 m. aptikta Klaipėdoje (U. Kuzminskaitė), 2013, 2014, 2018, 2020, 2022 ir 2023 m. įvairiose Vilniaus vietose (A. Šimkus, V. Sabaliauskas, V. Butkus, B. Stukė, S. Paltanavičius), 2022, 2023 ir 2024 m. Kaune (K. Valinčienė, S. Rumbutis, M. Karlonas, G. Kukta, I. Šeškus, M. Šeškus). 2009-02-09 patinas stebėtas Žuvinte (A. Petraška), 2009-12-05 Druskininkuose (V. Šlajus), 2014-12-18 matytas Vanagų k., Klaipėdos r. (M. Briedis), 2020-01-03 Trakuose (E. Pakštytė), 2021-01-01 Linkmenyse, Ignalinos r. (G. Vaičiaitė), 2023-12-01 Ventės rago (V. Jusys), 2023-12-05 Daugų ež. pakrantėje, Alytaus r. (I. Šalasevičius).

Remiantis paukščių sugavimo žiedavimui Ventės rago ornitologinėje stotyje duomenimis, akivaizdu, kad šių paukščių pavasarinį ir rudeninį migracijų charakteris labai skirtingas. Pavasarį labai intensyvi migracija trunka tik dvi pirmąsias balandžio dekalas. Ki-

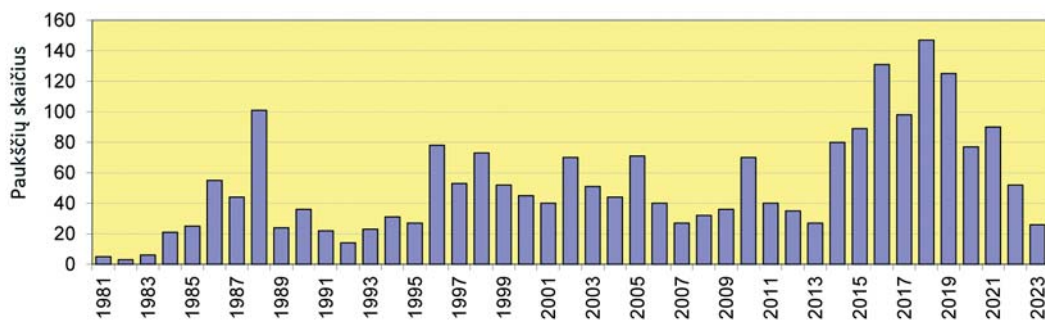
Ventės rago ornitologinėje stotyje pirmoji dūminė raudonuodegė sužieduota 1957 m., o iki 2023 m. pabaigos sužieduoti 2272 individai © Vytautas Jusys

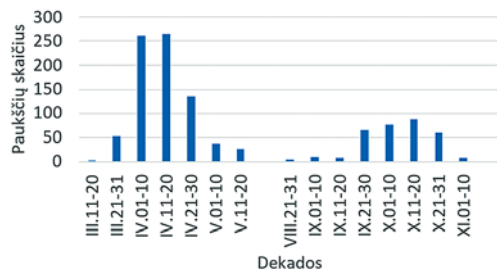
Lietuvoje sužieduotų dūminių raudonuodegių skaičius penkerių metų laikotarpiais (paskutinis stulpelis grafike apima tik trejų metų laikotarpį)

tas labai įdomus faktas tas, kad pavasarį jų sugauta beveik 2,5 karto daugiau nei rudenį. Kodėl pavasarį jų sugaunama gerokai daugiau nei rudenį, pasakyti sunku. Gal rudeninės migracijos metu šie paukščiai migruoja tik labai plačiu frontu nesusidarant migrančių srautams, o gal tai lemia kitos priežastys. Rudeninė daugiau mažiau vienodo intensyvumo migracija tęsiasi apie keturias dekalas – nuo rugsėjo paskutinės dekalos iki spalio paskutinės dekalos. Šių paukščių sugavimas pagal mėnesius ir pavasarinės bei rudeninės migracijų intensyvumas, taip pat sužieduotų atskirais mėnesiais paukščių skaičius pagal jų sugavimą Ventės rago ornitologinėje stotyje parodytas grafikuose.

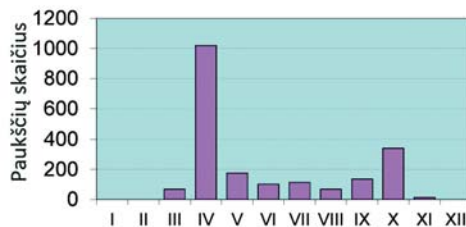
Duomenų apie Lietuvoje sužieduotų dūminių raudonuodegių aptikimą turima labai nedaug. Iš įdomesnių aptikimų paminėtini dviejų paukščių aptikimai Prancūzijoje, tame pačiame Atlanto Pirėnų departamente Atlanto vandenyno pakrantėje, besiribojančiame su Ispanija. Vienas paukštis, Ventės rago žieduotas 1986-05-15, buvo aptiktas 1987-10-04, t. y. pra-

Ventės rage sugautų dūminių raudonuodegių skaičius atskirais 1981–2023 m. (n=2236)

Dūminių raudonuodegių migracija Ventės rage pavasarį (n=777) ir rudeninį (n=318) 2003–2023 m.

Ventės rage sugautų dūminių raudonuodegių skaičius atskirais mėnesiais 1981–2023 m. (n=2039)

ėjus 507 d. po žiedavimo, o kitas, Zarasų r. žieduotas 2002-09-18, aptiktas 2002-12-27, t. y. praėjus 90 d. po žiedavimo. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietų, atitinkamai, 2086 ir 2321 km, o azimutas (kryptis nuo žiedavimo į aptikimo vietą) – 228° ir 234°. Antrasis paukštis tikriausiai jau buvo savo žiemojimo vietoje, o ar pirmasis paukštis tą vietą jau buvo pasiekęs, ar buvo tik pakeliui į ją, pasakyti sunku. Dar vienas, žieduotas 2014-10-12 Kuršių nerijoje, 2015-07-08 aptiktas Vokietijoje, Meklenburgo-Pomeranijos žemėje. Įdomu tai, kad šis paukštis, žieduotas migracijos laikotarpiu, veisimosi laikotarpiu aptiktas 519 km atstumu nuo žiedavimo vietos, o azimutas 252°. Dar du Lietuvoje pavasarinės migracijos laikotarpiu žieduoti individai po 6 ir 41 d. buvo aptikti Latvijoje.

Lietuvoje aptikti ir po vieną Latvijoje bei Rusijoje Karaliaučiaus sr. žieduotą paukštį. Pagėgiuose 2021-04-26 buvo aptikta perinti Slovakijos žiedu paženklinta patelė. Deja, iki šiol Lietuvos paukščių žiedavimo centras iš Slovakijos paukščių žiedavimo centro informacijos su šio paukščio žiedavimo duomenimis taip ir nesulaukė.

Duomenų apie artimuose Lietuvai kraštuose (Lenkijoje, Latvijoje, Estijoje, Suomijoje, Švedijoje) žieduotų dūminių raudonuodegių aptikimus taip pat labai maži. Vakarų Europoje (daugiausia Belgijoje) ir Centrinėje Europoje (daugiausia Vokietijoje) žieduoti paukš-

čiai, apie kuriuos duomenų tikrai nemažai, pagal Eurazijos Afrikos paukščių migracijos atlasą (<https://migrationatlas.org>) pateiktus duomenis žiemos laikotarpiu aptinkami Europoje ir Afrikoje aplink visą Viduržemio jūrą. Literatūroje (Curry-Lindahl, 1981) nurodoma, kad, neskaitant skaitlingų jų aptikimų šiauriniame Afrikos pakraštyje, pavieniai paukščiai aptikti ir Etiopijoje, Somalyje, Sudane, Mauritanijoje. Remiantis šiais faktais, galima teigti, kad šiek tiek šių paukščių migruoja į Afriką ir toliau nuo jos šiaurinio pakraščio.

Veisimosi aplinka ir biologija

Kovo pabaigoje – balandžio pradžioje sugrįžusios dūminės raudonuodegės apsigyvena miestuose, gyvenvietėse, ypač tose, kuriose yra daugiau senų, mūrinių pastatų, taip pat statybinių, remontuojamųjų pastatų, garažų, gamyklų teritorijose ir kitose panašiose vietose. Gyvena pavienėmis poromis. Lizdus suka įvairiuose pastatų plyšiuose, vidinėse pastatų dalyse ant balkių, užnarviuose, pastogėse, langinių ir šelmeninių kregždžių lizduose, kartais apsigyvena ir inkiluose, įkeltuose į medžius ar pritvirtintuose prie pastatų sienų. Lizdą krauna iš sausų žolių stiebų, šaknelių ir lapų, šiek tiek samanų. Vidinę lizdo dalį iškloja vilnomis, plaukais, naminių paukščių plunksnomis, įterpia siūlų, vatos, skudurėlių. Lizdo plotis 10–

*Dūminės raudonuodegės dažniausiai apsigyvena apleistų pastatų plyšiuose, nišose ir pan.
Nemuno delta, 2024-04-19 © Vytautas Jusys*

Dūminės raudonuodegės apsigyveno šelmeninių kregždžių lizde. Ventės ragas, 2018-05-03 © Vytautas Jusys

12,5 cm, aukštis 5–7 cm, gūžtos plotis 4,5–6,5 cm, gylis 4 cm (Aleknonis, 1991). Kadangi per metus dūminės raudonuodegė vaikus peri du kartus, pirmieji šviežiai sudėti kiaušiniai randami jau balandžio paskutinėmis dienomis. Į mums žinomus aštuonis lizdus pirmieji kiaušiniai buvo sudėti balandžio 30 d. (2 lizduose), gegužės 1, 3, 7, 8 d., birželio 28 d. ir liepos 26 d. (Aleknonis, 1991, n-7; V. Jusys, n-1). Pilnoje dėtyje būna 4–6, dažniausiai 5 kiaušiniai. Kiaušinių lukšto spalva balta su vos pastebimu melsvu atspal-

viu. Kai kuriose dėtyse pasitaiko kiaušinių su rausvais rudais retais taškeliais. Vidutiniai kiaušinių matmenys 18,9×14,5 mm, svoris 1,9 g. Patelė deda kasdien po vieną kiaušinį ir peri 12–14 dienų. Išsiritusių jauniklių nugara ir galva apaugusi tamsiai pilkų pūkų kuokšteliais. Lizdą, maitinami abiejų poros narių, jaunikliai dar nemokėdami skraidyti apleidžia po 14–15 dienų. Vėliausiai lizdą palikę jaunikliai stebėti rugpjūčio 26 d. (Aleknonis, 1991). Juos dar kurį laiką prižiūri ir maitina tėvai. Dalį lizdų sunaikina katės, kiauniniai

Dūminės raudonuodegės kiaušiniai lizde. Ventės ragas, 2018-04-30 © Vytautas Jusys

Neseniai lizdą palikę dūminės raudonuodegės jaunikliai © Saulius Tolvaiša

Žiemoti pasilikusi dūminė raudonuodegė. Ventės ragas, 2023-12-01 © Vytautas Jusys

žvėreliai, žiurkės. Lizdą palikę jaunikliai daugiausia nukenčia nuo naminių kačių.

Mityba

Minta musėmis, vabalais, nedideliais drugiais ir kitais smulkiais vabzdžiais, vorais, vikšrais. Maistą renka nuo žemės, medžių kamienų ar pastatų. Rudeniop kartais lesa šėivamedžio ir kitas smulkias uogas.

Literatūra

- Aleknonis A. 1987. *Dūminė raudonuodegė. Laukų giesmininkai*, p. 31–32.
Aleknonis A. 1991. Dūminė raudonuodegė. Lietuvos fauna. *Paukščiai*, nr. 2, p. 153–154.

Curry-Lindahl K. 1981. *Bird Migration in Africa*. Vol. 1.

Ivanauskas T. 1964. *Dūminė raudonuodegė. Lietuvos paukščiai*, p. 314–316.

Jusys V., Mačiulis M., Mečionis R., Poškus A., Gražulevičius G., Petraitis A. 1999. *Klaipėdos krašto perinčių paukščių atlasas*.

Jusys V., Karalius S., Raudonikis L. *Dūminė raudonuodegė. Nauji ir reti paukščiai Lietuvoje*, p. 148–149.

Kurlavičius P., Raudonikis L. 2001. Lietuvos paukščių vietinių perinčių populiacijų gausa, 1999–2001. *Ciconia*, nr. 9, p. 92–97.

Lietuvos perinčių paukščių atlasas 2006.

2024 M. BALANDŽIO 20–21 D. VYKO LOD NARIŲ SUSIRINKIMAS

Gediminas PETKUS

Visuotinis LOD narių susirinkimas vyko 2024 m. balandžio 20–21 d., turizmo komplekse „Mėlynasis karpis“, Tvenkinių g. 10, Povilų k., Kintų mst., Šilutės r. Dvi dienas trukusio susirinkimo metu buvo aptarti vidiniai draugijos klausimai, o taip pat ir su paukščiais susijusios aktualijos – naujausi moksliniai tyrimai, gamtos auginiai projektai, įvairios švietimo iniciatyvos. Į susirinkimą atvyko 40 narių, dar 20 narių savo balsus pateikė internetu. Iš viso šiais metais iki susirinkimo registruota 230 narių. Susirinkimo metu buvo patvirtintos LOD finansinės ir veiklos ataskaitos, Kontrolės komisijos ir LOD tarybos ataskaitos bei LOD veiklos kryptys.

Susirinkimo metu pristatyta Lietuvos ornitofaunistinės komisijos ataskaita, ją tradiciškai pristatė LOFK pirmininkas Saulius Karalius. S. Karaliaus teigimu paukščių stebėjimas populiarėja dėl socialinių tinklų įtakos ir aktyvių draugijos narių, tad sulaukiama vis daugiau anketų apie rastus retus paukščius. LOFK pirmininkas priminė, kad yra atnaujintas ir papildytas Lietuvos paukščių rūšių sąrašas, kurį galima rasti draugijos svetainėje <https://www.birdlife.lt/sarasas>

Po LOFK komisijos ataskaitos buvo aptariami, pristatyti LOD vykdomi tarptautiniai projektai ir pasiekimai, kuriuos vykdo draugija. „LOD igyvendinami

ES aplinkos ir klimato kaitos programos LIFE projektai“ ir „LIFE-TERNS projekto poveikio veiklų teritorijų ekosistemų paslaugoms vertinimo rezultatai“ pranešimus pristatė LOD projektų vadovas, ekspertas dr. Vytautas Naruševičius.

Vėliau Julius Morkūnas pristatė jūrinių paukščių tyrimams ir apsaugai skirtą projekto UNCATCH rezultatus. Po Juliaus Morkūno pranešimo vyko žiemojančių vandens paukščių apskaitų 2024 m. rezultatų aptarimas. LOD valdybos pirmininkas aptarė akcijos rezultatus, padėkojo paukščių stebėtojams, dalyvavusiems paukščių skaičiavimo renginyje. Kaip įprasta,

vyko pristatymai ir diskusijos dėl metų paukščio. LOD ornitologas Arūnas Čerkauskas pristatė informacinį pranešimą apie 2023 m. paukštį – baltąjį gandrą, o LOD narys VDU dr. Gediminas Brazaitis pakvietė dalyvauti 2024 m. paukščio – mažosios musinukės apskaitose.

Po metų paukščių pranešimų vyko diskusija apie LOD narių laikymąsi etikos kodekso principu. Diskusiją moderavo sekretoriato darbuotojai: Arūnas Čerkauskas ir Gediminas Petkus.

Antrą renginio dieną vyko praktiniai mokymai „Mažoji žąsis: kaip ją pažinti?“ paukščių stebėtojams. Visų mokymų metu buvo gilinamos žąsų pažinimo žinios ir įgūdžiai. Mokymai buvo sudaryti iš dviejų dalių: teorinės paskaitos, kuri vyko balandžio 17 d., ir praktinės išvykos į Nemuno deltą, balandžio 21 d.

Siekiant efektyvesnės mažosios žąsies rūšies apsaugos, reikalingi duomenys apie šios rūšies paplitimą, kuriuos rinkti kvalifikuoti paukščių stebėtojai. Mažosios žąsies pažinimas reikalauja patirties ir įgūdžių, tad siekdami plėsti mažųjų žąsų stebėtojų tinklą Lietuvoje, buvo apmokyti Lietuvos stebėtojai šios retos ir unikalios rūšies pažinimo. Mokymus vedė labiausiai patyrę Lietuvos ekspertai-ornitologai.

Žąsų stebėjimas Nemuno deltoje © Justina Kuliešė

Praktinių mokymų „Mažoji žąsis: kaip ją pažinti?“ dalyviai © Justina Kuliešė

© Vytautas Eigirdas

APTIKTA LIETUVAI NAUJA PAUKŠČIŲ RŪŠIS – STEPINĖ PEMPĖ (*Vanellus gregarius*)

Vytautas EIGIRDAS

Važiuojant automobiliu ir stebint paukščius Nemuno deltoje 2024-04-21, Šyšos polderio užlietose pievose, netoli Rupkalvių kaimo, nuo keliuko pakilo ir akį patraukė nematytas paukštis. Iš skrydžio ir elgsenos paukštis priminė mums įprastą paprastąją pempę, tačiau apdaras gerokai skyrėsi, todėl labai krito į akis. Sparnuotis nutūpė netoli keliuko, kur pavyko gerai jį apžiūrėti ir padaryti kelias nuotraukas. Paukštis buvo kiek smulkesnis už mūsų šiek tiek paprastąją pempę, tačiau į akis krito ilgesnės kojos (buvo lengva palyginti, nes paukščiai vaikščiojo šalia vienas kito). Paukštis buvo kiek panašus į Lietuvėje vieną kartą stebėtą baltauodegę pempę (*Vanellus leucurus*), tačiau nuo jos skyrėsi ryškiu baltu antakiu, juodu viršugalviu ir juodu brūkšniu, einančiu nuo snapo

per akį. Taip pat stebėto paukščio kojos buvo juodos ir paukščiui skrendant ant uodegos matėsi juoda dėmė.

Atsivertus paukščių atpažinimo vadovą paaiškėjo, kad tai Lietuvoje dar nestebėta paukščių rūšis – stepinė pempė (*Vanellus gregarius*). Šios rūšies paukščio pasirodymas Lietuvoje jau buvo laukiamas ir tikėtinas, nes aplinkinėse šalyse jis jau buvo registruotas. Remiantis tarsiger.com duomenimis, stepinė pempė Lenkijoje buvo registruota 58 kartus, Estijoje – 1 kartą, Suomijoje – 10 kartų, Švedijoje – 11 kartų.

Paukščių atpažinimo vadove „Europos paukščiai“ rašoma, kad stepinės pempės peri Centrinės Azijos ir Pietvakarių Sibiro stepėse, žiemoja Šiaurės Afrikoje, Sirijoje, Irake ir Indijoje, kartais Pietų Izraelyje. Retai

Paukščių stebėtojai susirinko stebėti naujos paukščių rūšies Lietuvai – stepinės pempės (Vanellus gregarius). Rupkalviai, Nemuno delta, 2024-04-21 © Vytautas Eigirdas

Stepinė pempė (Vanellus gregarius). Rupkalviai, Nemuno delta, 2024-04-21 © Vytautas Eigirdas

migruodama praskrenda Pietryčių Europą ir Artimuosius Rytus, kitur dažnai pasirodo su paprastosiomis pempėmis, nes sutampa buveinių ir maisto poreikiai.

Nemuno deltoje rasta stepinė pempė šioje vietoje laikėsi iki 2024-04-26 vakaro. Nemažai paukščių stebėtojų buvo atvykę ir galėjo iš arti pasigrožėti šiuo paukščiu, nes jis buvo gana drąsus ir, stebint per automobilio langą, kartai prieidavo vos per kelis metrus nuo automobilio.

Neskaitant D ir E kategorijų, tai 388 paukščių rūšis Lietuvai.

SOCIABLE LAPWING (VANELLUS GREGARIUS) - A NEW BIRD SPECIES FOR LITHUANIA

Vytautas Eigirdas

Summary. A new bird species for Lithuania was observed in the Nemunas Delta on 21/04/2024 - a Sociable Lapwing. Associating with Northern Lapwings, the bird was observed near the road in a flooded meadow and was present until 26/04/2024. Excluding categories D and E, this was the 388th bird species for Lithuania.

© Aušra Žilinskiene

ŽIEMOJANČIŲ VANDENS PAUKŠČIŲ APSKAITŲ REZULTATAI LIETUVOJE 2024 M.

Laimonas ŠNIAUKŠTA

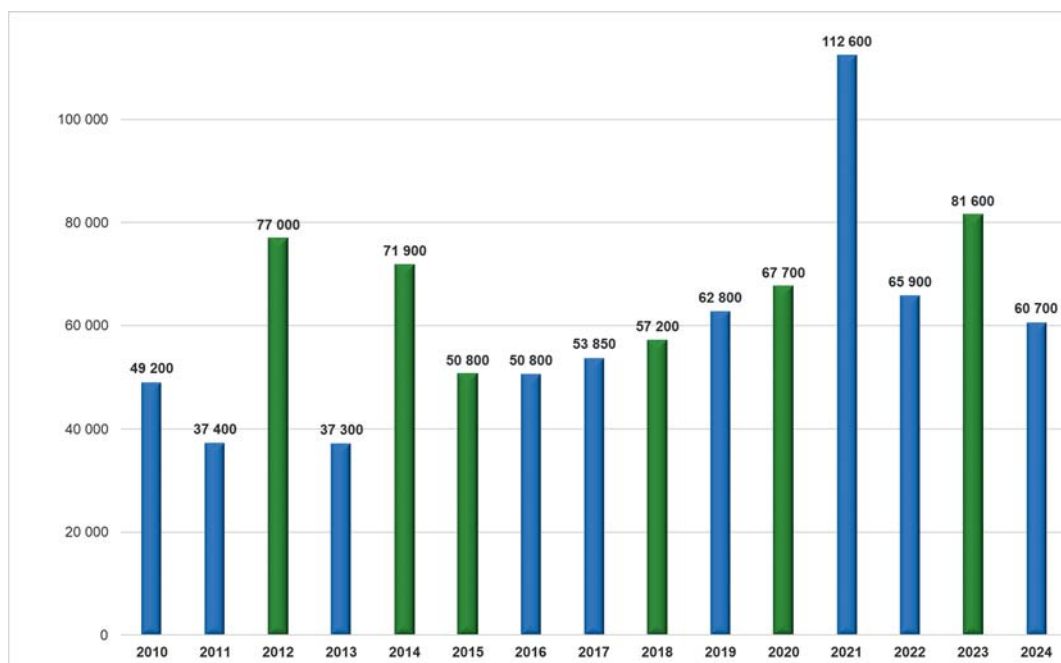
Žiemojančių vandens paukščių apskaitos vykdomos ne tik siekiant planuoti šių sparnuočių apsaugą, bet ir vertinant Vakarų Palearktikos vandens paukščių populiacijų gausumą. Tarptautinių vandens paukščių apskaitų (angl. *International Waterbird Census*) informacija tapo svarbi vandens ir pelkių paukščių apsaugai visame pasaulyje. Lietuvoje apskaitas LOD organizuoja kiekvienais metais nuo 2010 m., taigi šią žiemą skaičiavome žiemojančius vandens paukščius penkioliktus metus iš eilės.

Pagal apskaitų metodiką duomenys renkami nuo sausio 9 iki 21 d., bet siekiant gauti tikslesnius duomenis apskaitos vykdomos sausio viduryje (šiais metais sausio 12–14 d.), kad tuo pačiu metu kuo daugiau apskaitų dalyvių vykdytų apskaitas skirtingose teritorijose. Prie apskaitų prisijungę gausus ir anksčiau dalyvavusių apskaitų dalyvių būrys, taip pat ir nauji savanoriai. Paukščius skaičiavome 48 rajonuose ar savivaldybėse ir aplankėme daugiau nei 250 vietovių. Prie apskaitų prisijungę ir rezervatų bei regioninių parkų darbuotojai, tad surinkome daugiau duomenų.

Jau tampa įprasta, kad orai žiemos metu permainingi. Ši žiema buvo ne išimtis. Gruodžio pabaigoje orai atšilo, laikėsi teigiama temperatūra, tačiau sausio pradžioje atšalo, apskaitų pradžioje naktimis oro temperatūra nukrisdavo žemiau nei -15°C . Kelios dienos buvo šiltesnės, tačiau dauguma vandens telkinių

liko užšalę. Šiemet stiprūs vėjai pajūryje netrukdė, kaip pernai, vykdyti apskaitų numatytą savaitgalį, tad Baltijos jūroje paukščius galėjome skaičiuoti numatytu laiku. Tačiau šiais metais bendra žiemojančių paukščių gausa buvo mažiausia, lyginant su paskutinių šešerių metų duomenimis. Daugiausia paukščių suskaičiuota Kauno mieste ir rajone (apie 19 000, net 31 % visų paukščių) bei Baltijos pajūryje (apie 6400), Marijampolės savivaldybėje (apie 4900) ir Vilniaus apylinkėse (apie 4300).

Gausiausia žiemojanti vandens paukščių rūšis buvo didžioji antis (*Anas platyrhynchos*). Šios rūšies užregistruoti individai sudarė net beveik 72 % visų suskaičiuotų paukščių. Antra pagal gausą rūšis – klykuolė (*Bucephala clangula*), daugiau nei 8 % visų suskaičiuotų paukščių, trečia – nuodėgulė (*Melanitta fusca*), gausiausia pajūryje žiemojanti rūšis.

2010–2024 m. vykdytų žiemojančių vandens paukščių apskaitų metu užregistruotų paukščių skaičiaus palyginimas

Žiemojančių paukščių skaičius 2024 m. atskiruose šalies rajonuose

Kauno m. ir r.	19 066	Tauragės r.	877	Rokiškio r.	375
Marijampolės sav.	4901	Šiaulių m. ir r.	770	Zarasų r.	308
Neringos sav.	4477	Birštono sav., Prienų r.	736	Kaišiadorių r.	303
Vilniaus m. ir r.	4337	Druskininkų sav.	664	Elektrėnų sav.	275
Klaipėdos m. ir r.	2648	Kelmės r.	643	Ignalinos r.	244
Mažeikių r.	1849	Anykščių r.	631	Molėtų r.	198
Šilutės r.	1671	Trakų r.	595	Alytaus r.	158
Palangos m.	1518	Pakruojo r.	576	Raseinių r.	111
Biržų r.	1459	Kėdainių r.	558	Joniškio r.	93
Jonavos r.	1405	Plungės r.	507	Skuodo r.	63
Panevėžio m. ir r.	1087	Vilkaviškio r.	495	Akmenės r.	45
Jurbarko r.	1079	Varėnos r.	479	Rietavo sav.	26
Šalčininkų r.	1042	Švenčionių r.	461	Lazdijų r.	23
Pasvalio r.	979	Utenos r.	457	Telšių r.	3
Ukmergės r.	915	Kalvarijos sav.	405	Kazlų Rūdos sav.	0
Širvintų r.	886	Kretingos r.	390		

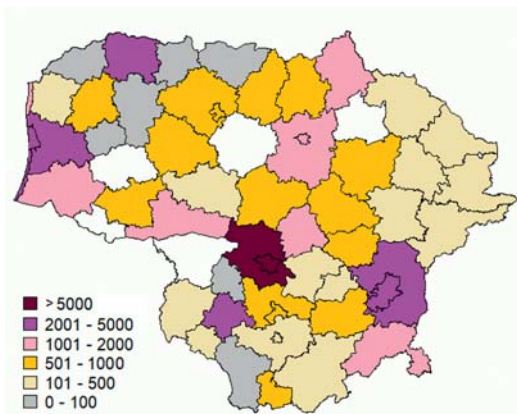
Susumavę visų apskaitų dalyvių atsiųstų anketų duomenis šią žiemą suskaiciavome apie 60 700 paukščių. 2010–2024 m. apskaitų duomenis galima palyginti diagramoje (mėlynai išskirti metai, kai apskaitų metu orai buvo šalti ir dauguma vandens telkinių užšalę, žaliai pažymėtos šiltesnės apskaitų metu oro sąlygos).

Žiemojančių vandens paukščių stebėjimų duomenų pasiskirstymas pagal teritorijas pateikiamas lentelėje ir paveiksle. Kauno apylinkės – viena iš pagrindi-

nių vandens paukščių Lietuvoje žiemaviečių, Neryje ir Nemune ties Kaunu žiemojo daugiau paukščių nei Marijampolės, Neringos, Vilniaus, Klaipėdos ir Mažeikių rajonuose ar savivaldybėse kartu sudėjus.

Didžiausios sankaupos šią žiemą buvo užregistruotos:

- Kauno miesto apylinkėse:
~12 200 didžiųjų ančių;
~3800 klykuolių.

Žiemojančių paukščių stebėjimų duomenų 2024 m. pasiskirstymas šalies rajonuose

- Šešupės upėje ties Marijampole virš 3200 didžiųjų ančių;
- Baltijos pajūryje tarp Alksnynės ir Juodkrantės virš 1300 nuodėgulių;
- Ties Vilniaus miesto nuotekų valymo įrenginiais virš 1200 didžiųjų ančių;
- Vandens telkiniuose ties Jonava virš 1100 didžiųjų ančių;
- Nevėžyje ties Panevėžiu virš 1000 didžiųjų ančių.

Toliau trumpai apžvelgiami atskirų rūšių paplitimo ir gausos ypatumai.

Didžioji antis (*Anas platyrhynchos*). Užregistruoti 435 97 individai, iš kurių apie 44 % patelių ir 56 % patinų. Gausiausia buvo Kauno mieste ir rajone – 12 613, Marijampolės sav. – 4733, Vilniaus mieste ir r. – 3791, Mažeikių r. – 1758, Biržų r. – 1441.

Didžiosios antys šiemet sudarė absoliučią daugumą visų suskaičiuotų paukščių (~72 %). Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 33 463 (41 % visų suskaičiuotų paukščių), 2022 m. – 31 760 (38,9 %), 2021 m. – 43 370 (38,5 %), 2020 m. – 28 850 (42,6 %), 2019 m. – 38 300 (61 %).

Tokią šios rūšies gausą šiemet lėmė didelės sankaupos ties Kaunu, kur buvo suskaičiuota virš 12 600 didžiųjų ančių. Ankstesniais metais skaičiai tokie: 2023 m. – ~1000, 2022 m. – ~8300, 2021 m. – ~11 700, 2020 m. – ~5400.

Paprastoji klykuolė (*Bucephala clangula*). Užregistruoti 5268 individai. Gausiausia Kauno mieste ir rajone – 3933. Kituose rajonuose daug mažiau skaitlinga: Šilutės r. – 360, Vilniaus m. ir r. – 232, Jurbarko r. – 123, Trakų r. – 98, Zarasų r. – 67, Pasvalio r. – 53, Kaišiadorių r. – 46, ties Palanga – 44,

*Kuoduotosios antys (*Aythya fuligula*). Smeltalė, Klaipėda, 2024-01-13 © Dalia Račkauskaitė*

Didieji dančiasnapiai (*Mergus merganser*). Šešupė, Marijampolė, 2024-01-12 © Aušra Žilinskienė

Birštono sav. ir Prienų r. – 42. Iš viso klykuolės buvo stebėtos 30 rajonų ar savivaldybių, bet mažiau skaitlingai nei per ankstesnius 6 metus. Mažiau nei šią žiemą klykuolių buvo užregistruota tik 2017 m. – 5127, 2013 m. – 3350 ir 2010 m. – 5024.

Klykuolės sudarė ~8,6 % visų šiemet suskaičiuotų paukščių. Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 10 990 (13,5 % visų suskaičiuotų paukščių), 2022 m. – 8529 (10,5 %), 2021 m. – 12 768 (11,3 %), 2020 m. – 7965 (11,8 %), 2019 m. – 6095 (9,7 %).

Nuodėgulė (*Melanitta fusca*). Užregistruota 3620 individų. Kaip įprastai, didžioji dalis suskaičiuota Baltijos jūroje ties Neringa – 3605. Baltijos jūroje ties Klaipėdos r. – 7, o ties Palangos sav. – 8. Apskaitų metu vidaus vandenyse nuodėgulės nebuvo registruotos.

Nuodėgulės sudarė 5,9 % visų suskaičiuotų paukščių. Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 5522 (6,8 % visų suskaičiuotų paukščių), 2022 m. – 5730 (7 %), 2021 m. – 1059 (0,9 %), 2020 m. – 5077 (7,5 %), 2019 m. – 5762 (9,2 %).

Didysis dančiasnapis (*Mergus merganser*). Užregistruota 1313 individų. Gausiausias Kauno apylinkėse – 318, Tauragės r. – 172, Vilniaus apylinkėse – 136, Jurbarko r. – 127. Taip pat didieji dančiasnapiai buvo stebėti dar 27 rajonuose ar savivaldybėse, bet mažiau skaitlingai. Nors ši rūšis pagal gausą užėmė ketvirtą vietą, tačiau šią žiemą buvo užregistruota mažiausiai žiemojančių individų nuo 2010 m.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuoti 2699 didieji dančiasnapiai, 2022 m. – 3482, 2021 m. – 12 277, 2020 m. – 2681, 2019 m. – 1524.

Gulbė nebylė (*Cygnus olor*). Užregistruoti 866 individai. Gausiausia Kauno m. ir r. – 402, Vilniaus apylinkėse – 57, Marijampolės sav. – 47, Varėnos r. – 45, Šilutės r. – 35, Trakų r. – 22, Pasvalio ir Kėdainių r. – po 21. Šios rūšies gulbės buvo stebėtos dar 21 rajonuose ar savivaldybėse. Šios rūšies paukščių, palyginti su ankstesniais metais, taip pat užregistruota mažai. Tik 2011 m. buvo suskaičiuota mažiau, t. y. 721 gulbių nebylių.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuotos 1626 gulbės nebylės, 2022 m. – 1119, 2021 m. – 2306, 2020 m. – 1919, 2019 m. – 1418.

Ausuotasis kragas (*Podiceps cristatus*). Užregistruoti 679 individai. Užregistruotas tik 4 rajonuose ar savivaldybėse: Baltijos jūroje ties Neringa – 387, Baltijos jūroje ties Klaipėdos r. – 241, Baltijos jūroje ties Palangos sav. – 49, Elektrėnų sav. – 2.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 2984, 2022 m. – 1462, 2021 m. – 370, 2020 m. – 3545, 2019 m. – 3760.

Ledinė antis (*Clangula hyemalis*). Užregistruota 513 individų. Didžioji dauguma užregistruota pajūryje: ties Neringa – 289, ties Palanga – 181, ties Klaipėda – 41. Taip pat po vieną ledinę antį stebėta vidaus vandenyse – Nemune ties Kaunu ir Nemune ties Prienais.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 313, 2022 m. – 1126, 2021 m. – 150, 2020 m. – 991, 2019 m. – 293.

Kuoduotoji antis (*Aythya fuligula*). Užregistruotas 451 individas. Kauno apylinkėse – 377, Šilutės r. – 41, ties Klaipėda – 17, Jonavos r. – 8, Mažeikių r. – 8.

Laukys (Fulica atra).
Smeltalė, Klaipėda, 2024-01-13 © Dalia Račkauskaitė

kių r. ir Marijampolės sav. – po 3, ties Vilniumi ir Trakais – po 1.

Palyginimui: 2023 m. buvo suskaičiuota 2953, 2022 m. – 398, 2021 m. – 9446, 2020 m. – 604, 2019 m. – 263.

Gulbė giesmininkė (*Cygnus cygnus*). Užregistruoti 374 individai. Daugiausia užregistruota ties Kaunu – 230. Šalčininkų r. – 50, Mažeikių r. – 30, Trakų r. – 24. Taip pat gulbės giesmininkės buvo registruojamos dar 8 rajonuose ar savivaldybėse, bet mažiau skaitlingai, ties Vilniumi – 12, Varėnos ir Ignalinos r. – po 8.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 2019, 2022 m. – 369, 2021 m. – 1326, 2020 m. – 1730, 2019 m. – 102.

Laukys (*Fulica atra*). Šiomet užregistruoti tik 193 individai. Didžioji dalis laukių užregistruota ties Kaunu – 151. Ties Klaipėda suskaičiuoti 22 individai, Lazdijų r. – 16, ties Vilniumi – 3, ties Marijampole – 1.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 4920, 2022 m. – 370, 2021 m. – 16 243, 2020 m. – 3440, 2019 m. – 589.

Didysis kormoranas (*Phalacrocorax carbo*). Užregistruotas 181 individas. Daugiausia kormoranų suskaičiuota Palangos apylinkėse – 79. Ties Kaunu – 51, Baltijos jūroje ties Neringa – 17, ties Vilniumi – 13, ties Klaipėda – 11, Jonavos r. – 4, ties Druskininkais – 3, Varėnos r. – 2, Šalčininkų r. – 1.

Juodoji antis (*Melanitta nigra*). Stebėta tik pajūryje – 163 individai. Baltijos jūroje ties Palanga – 161, ties Neringa – 2.

Baltaskruostė berniklė (Branta leucopsis).
Talkos ež., Šiauliai, 2023-12-24 © Saulius Tamulis

Mažasis kragas (*Tachybaptus ruficollis*). Užregistruota 111 individų. Daugiausia individų stebėta Kauno m. ir r. – 38. Pasvalio r. – 24, Marijampolės sav. – 14, Druskininkų sav. – 8, Ukmergės r. – 7, ties Klaipėda – 5, ties Vilniumi – 4, Pakruojo r. – 3, Trakų, Utenos ir Birštono bei Prienų apylinkėse – po 2, Kėdainių ir Šilutės r. – po 1.

Eurazinė cyplė (*Mareca penelope*). Užregistruoti 62 individai. Kaip įprasta, didžioji dalis Kauno m. ir r. – 59, likusios Telšių r. – 3.

Mažasis dančiasnapis (*Mergus albellus*). Užregistruoti 56 individai. Gausiausias ties Kaunu – 43. Taip pat registruotas Zarasų r. – 5, Šilutės r. – 4, ties Palanga – 3, Jonavos r. – 1.

Rudakaklis naras (*Gavia stellata*). Užregistruoti 53 individai. Daugiausia šių narų stebėta Baltijos jūroje ties Neringa – 24, ties Klaipėda – 17, ties Palanga – 12.

Juodakakliai narai (*Gavia arctica*) šių metų apskaitų metu nebuvo užregistruoti.

Pilkoji antis (*Mareca strepera*). Užregistruota 10 individų. Dauguma Kauno m. Nemune ir Neryje – 9, Pasvalyje Lėvens upėje – 1.

Rudagalvė kryklė (*Anas crecca*). Užregistruoti 8 individai. Visi stebėti Kauno m. ir r.

Žiloji antis (*Aythya marila*). Užregistruoti 7 individai. Ties Kaunu – 4, Šilutės r. – 3.

Vidutinis dančiasnapis (*Mergus serrator*). Užregistruoti 5 individai. Nedažnai registruojama rūšis, bet šią žiemą Baltijos jūroje ties Palanga suskaičiuoti 3, o ties Neringa – 2 vidutiniai dančiasnapiai.

Smailiauodegė antis (*Anas acuta*). Užregistruoti 5 individai. Reta žiemojanti rūšis. Ties Kaunu – 3, Marijampolės sav. ir Klaipėdoje – po 1.

Po vieną individą užregistruota: **baltaskruostė berniklė** (*Branta leucopsis*) – Šiaulių apylinkėse, **vandeninis strazdas** (*Cinclus cinclus*) – Zarasų r. Šavašos upėje, **mandarininė antis** (*Aix galericulata*) – Šventosios upėje ties Ukmerge, **šalminė antis** (*Netta rufina*) – Kauno m. apylinkėse, **alka** (*Alca torda*) – Baltijos pajūryje tarp Juodkrantės ir Alksnynės.

Apskaitų metu taip pat buvo registruojamos ir kitos žiemojančios ir su vandens ekosistema susijusios rūšys.

Kirai: iš viso suskaičiuoti 1134 **paprastieji kirai** (*Larus canus*), **sidabrinių** (*Larus argentatus*) ir **kaspijinių kirų** (*Larus cachinnans*) – 1199, **rudagalvių kirų** (*Chroicocephalus ridibundus*) – 599, **balnuotųjų kirų** (*Larus marinus*) – 33, taip pat 13 neidentifikuotos rūšies kirų.

Apskaitų metu buvo užregistruoti žiemojantys **pilkieji garniai** (*Ardea cinerea*) – 118, **jūriniai ereliai** (*Haliaeetus albicilla*) – 82, **didieji baltieji gar-**

niai (*Ardea alba*) – 16, **nendrinės vištelės** (*Gallinula chloropus*) – 14, **tulžiai** (*Alcedo atthis*) – 11 ir 1 **vandeninis strazdas** (*Cinclus cinclus*).

Padėka. Lietuvos ornitologų draugija nuoširdžiai dėkoja šiems žiemojančių paukščių apskaitose dalyvavusiems ir duomenis pateikusiems stebėtojams: P. Adeikiui, G. Adomaitytei, J. Adomaitytei, R. Akstinui, A. Aleliūnui, J. Alonderytei-Venckienei, P. Antanavičiui, V. Augutei, A. Bakanavičienei, R. Bakanavičiui, B. Belchev, K. Bilinskui, V. Borkertaitei, M. Bružui, E. Buivydaitei, I. Čeponienei, A. Čerkauskui, I. Čitavičienei, J. Dabūnaitei, V. Dalmantaitei, D. De, D. Dementavičiui, L. Dvyliui, A. Eidukaitei, V. Eigirdui, P. Forni, A. Gaidamavičiui, O. Gaidamavičiūtei, Z. Gasiūnaitei, V. Grigaliūnui, M. Ilčiukui, R. Jakačiui, J. Janušauskui, D. Janušoniui, A. ir K. Jarmalavičiams, A. Jasinskytei, A. Jurgo, R. Jusevičienei, M. Kamašinaitei, M. Karlonui, V. Karnauskui, D. Kavšiniui, R. Kembrytei, V. Kilinskui, E. Kinderiui, R. Kinduriui, L. Klevinskui, M., J. ir M. Klikauskams, E. Komar, R. Komar, G. Kornevienei, R. Kubiliui, G. Kuktai, J. S. Kuliešiams,

Didysis baltasis garnys (Ardea alba). Šešupe, Marijampolė, 2024-01-12 © Aušra Žilinskiene

Mandarininė antis (Aix galericulata). Šventoji, Ukmergė, 2024-01-06 © Žydrūnas Daunoravičius

D. Kuprusevičiūtei, U. Kuzminskaitė, V. Laukžemiui, D. Laurinavičiui, V. Lepėškai, V. Lopetai, E. Lopšaitienei, B. Maldūnienei, L. Margaitytei, D. Martinavičiūtei, A. Masiliūnaitei, J. Matiukaitei-Pribušauskienei, S. Medžioniui, T. Meškutavičiui, S. Mitrikui, M. Mizarienei, J., R. ir V. Morkūnams, J. Mulevičiui, A. Naruškin, J. Naruševičiūtei, V. Narušienei, A. Norkūnui, D. Norkūnui, D. Norkūnienei, R. Padaigienei, E. Pakšytei, E. Paplauskui, S. Patkauskui, A. ir J. Petraičiams, T. Povilauskui, A. Pranaičiui, R. Pupeliui, D. Račkauskaitei, M. Ružauskui, P. Salvador, R. Savickienei, I. Semionovui, G. Sidabrienei, Ž. Sinkevičiui, K. Skrabs, V. Slavickui, L. Stasiukynui, D. Stepanovui, B. Stukei, Š. Survilai, B. Šablevičiui, I. Šalaševičiui, I. Šeškui, M. Šeškui, K. Šiburkytei, A. Šimkui, L. ir M. Šniaukštomis, N. Špiliauskui, A. Tamošiūnienei, T. Taukeliui, L. Tautkienei, V. Topichai, E. Užpelkiui, G. Vaičaitytei, B. Vaičiūnui, I. Vėtaitei, A. A. Vikai, G. Vyšniauskaitei, R. Žarkaitienei, V. Žemaitienei, J. Žiaukai, D. Žiaukienei, T. Žibūdai, A. Žilinskienei.

Taip pat prie apskaitų prisijungusioms rezervatų ir regioninių parkų direkcijoms.

RESULTS OF MIDWINTER WATERBIRDS COUNTS IN LITHUANIA IN 2024

Laimonas ŠNIAUKŠTA

Summary. The Lithuanian Ornithological Society, with the help of a large team of volunteers, continued the annual midwinter waterbird counts in January, the data contributing to the international waterbird census organized by Wetlands International. Observers visited more than 250 survey points and registered about 60,700 birds. The weather in January was cold and most lakes and other standing waterbodies were frozen at the time of the census. Mallard was the most numerous waterfowl species with a total number of more than 43,500 registered birds (accounting for almost 72% of the total number of birds). The second most abundant species was Common Goldeneye with more than 5200 recorded and the third was Velvet Scoter with more than 3600 (most on the Baltic Sea). In terms of geographic distribution, the most significant number of birds were found in the vicinity of Kaunas (31% of all birds).

APIE BALTABRUVIUS NYKŠTUKUS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Prof. Tadas Ivanauskas 1964 m. išleistame antrame papildytame ir pataisytame „Lietuvos paukščių“ 3 knygos leidime rašo, kad jam Lietuvoje aptikti baltabruvio nykštuko neteko, „bet reikia manyti, kad ir čia jis gyvena, nes buvo pastebėtas Kaliningrado srityje ir Latvijoje“, o „Lenkijoje daug retesnis negu paprastasis nykštukas, bet gyvena visuose didesniuose miškuose“. Iš to galima daryti išvadą, kad šie paukščiai, net jeigu tais laikais galėjo būti aptinkami ir Lietuvoje, tai tikrai nedažnai. Jų paplitimo arealas yra labiau į pietus nei artimo giminaičio paprastojo nykštuko.

Remiantis turimais duomenimis, baltabruvis nykštukas pirmą kartą Lietuvoje aptiktas 1935 m. – sugautas Ventės rage Miko Posingio (jis buvo pirmasis paukščių žieduotojas Ventės rage). Vėliau net 36 metus nebuvo žinoma jokios informacijos, kad šis paukštis vėl būtų aptiktas Lietuvoje. Pirmas žinomas aptikimas po tiek metų užfiksuotas tik 1972 m., kai buvo sugauti trys individai taip pat Ventės rage. Per 52 pastaruosius metus (1972–2023 m.) iš viso Lietuvoje sugauta ir sužieduota 1300 baltabruvių nykštukų. Daugiausia jų sugauta ir sužieduota Ventės rage (1031) ir Kuršių Nerioje (208). Nuo 1 iki 13 paukščių buvo sugauta ir sužieduota Jonavos, Kaišiadorių, Klaipėdos, Pasvalio, Širvintų, Trakų, Utenos, Varėnos, Vilniaus ir Zarasų r. bei Elektrėnų, Marijampolės ir Palangos sav. (pagal dabartinį Lietuvos administracinį suskirstymą).

Nuo 1972 m. šie paukščiai Lietuvoje į paukščių žieduotojų gaudykles patenka vis dažniau ir dažniau, o nuo 1995 m. – kasmet. Bėgant metams kito ir šių paukščių, sugautų per pavasarinę migraciją (kovo–balandžio mėn.) ir rudeninę migraciją (rugpjūčio–lapkričio mėn.), santykis – vis mažėjo sugaunamų per pavasarinę ir vis didėjo per rudeninę migraciją sugaunamų individų santykinis skaičius. Tai paaiškinama tuo, kad, šiltėjant klimatui, šie paukščiai, kurių paplitimo arealas šiaurės ir šiaurės rytų kryptimi buvo iki Lenkijos šiaurinio ir šiaurės rytų pakraščio, pradėjo plėstis į šiaurę. Tas plėtimasis, neabejotina, vyko per pavasarinę migraciją jiems nuskrendant ir pradedant sėkmingai perėti šiauriau jų ankstesnio paplitimo arealo. Metams bėgant čia tų paukščių vis gausėjo. Šios išvados pagrįstos faktu, kad iš 955 per rudeninę migraciją sužieduo-

Lietuvoje per pavasarinę ir rudeninę migraciją sužieduotų (n = 1273) baltabruvių nykštukų skaičiaus kitimas per pastaruosius penkis dešimtmečius

Laikotarpiai (dešimtmečiais)	1974-83	1984-93	1994-03	2004-13	2014-23	1974-23
Viso sužieduotų 03-04 ir 08-11 mėn.	5	9	32	34	1193	1273
Iš jų sužieduotų 03-04 mėn.	4	3	21	13	279	320
% sužieduotų 03-04 mėn.	80	33	66	38	23	25
Metų, kuriais sužieduota, skaičius	4	4	9	10	10	37

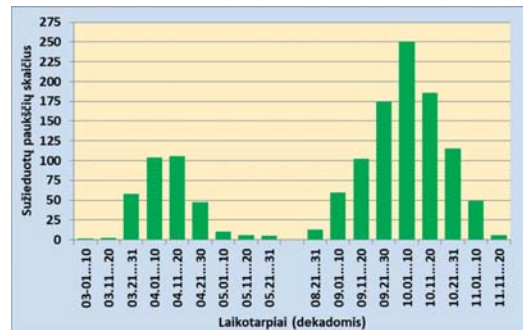
tų paukščių, kurių amžius buvo tiksliai nustatytas, 882 (97,5 proc.) buvo pirmamečiai, t. y. absoliuti jų dauguma išperėti Lietuvoje ir, naabejotina, šiauriau Lietuvos. Toks mažas suaugusių paukščių (antramečių ir vyresnių) skaičius per rudeninę migraciją gali reikšti tai, kad suaugėliai lieka žiemosi veisimosi vietose arba netoli jų. Lietuvoje sugautų ir sužieduotų šių paukščių skaičiaus kitimas atskirais dešimtmečiais ir atskirai per pavasarinę bei rudeninę migraciją, taip pat per pavasarinę ir rudeninę migraciją sugautų paukščių procentinis santykis pateikiamas lentelėje.

Pirmas žinomas faktas, pagal kurį galima spėti apie baltabruvių nykštukų perėjimą Lietuvoje, buvo jauno paukščio sugavimas Ventės rage 2002-07-24 (tais pačiais metais jis ten buvo sugautas ir vėliau.). Vėliau Kristerio Castreno jie aptikti perintys Kuršių nerijoje prie Juodkrantės, 2004-08-05 stebėti suaugę paukščiai su jaunikliais. Vėliau duomenų apie jų spėjimą arba nustatytą perėjimą šalyje fiksuojama vis dažniau praktiškai visoje Lietuvos teritorijoje.

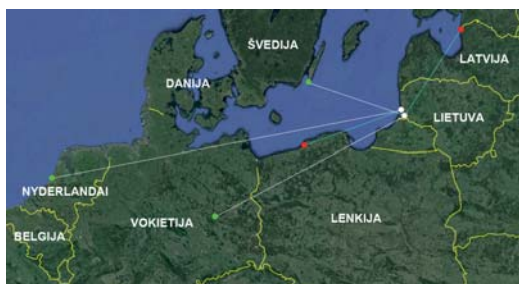
Baltabruvių nykštukų migracijos vizualiai sunkiai pastebimos, todėl daugiau mažiau objektyviai įvertinti šio vieno iš mažiausių ir sunkiai stebimo Lietuvos paukščio paplitimo ir gausos pokyčius bei jų migracijų dinamiką be jų sugavimo žiedavimui duomenų būtų labai sunku. Jų migracijų (pavasarinės ir rudeninės) eiga pagal 1972–2023 m. visų Lietuvoje sugautų individų

datas parodyta grafike. Pavasarinę migraciją prasideda apie kovo vidurį (ankstyviausias pagavimas 2019-03-09). Gausiausiai migruoja kovo trečioje ir balandžio pirmoje bei antroje dekadose. Per tas tris dekalas sugauta net 79,1 proc. visų per laikotarpį nuo 03-01 iki 04-30 sugautų individų. Rudeninę migraciją prasideda rugpjūčio trečioje dekadose ir yra mažiau koncentruota nei pavasarinė, bet jos pikas – rugsėjo trečia ir spalio pirma bei antra dekalas – taip pat labai ryškus. Per tas tris dekalas sugauta 63,6 proc. visų per laikotarpį nuo 08-21 iki 11-20 sugautų individų. Kai kuriais dienomis migruoja net gana gausiai. Pvz., 2018 m. spalio 6 d. ornitologas Vytautas Eigirdas pajūryje ties Melnrage per kelias rytines valandas tik viena voratinkline gaudykle sugavo net 8 baltabruvius nykštukus. Vėlyviausias pagavimas 2020-11-16. Beje, ši jauna (pirmametė) patelė pakartotinai sugauta žiedavimo vietoje 2020-12-05. Ar tas paukštis čia liko žiemosi, ar vėliau pasitraukė piečiau – neaišku. Suprantama, atskirais metais migracijų terminai ir jų pikai gali kiek skirtis nuo čia pateiktų vidurkių per 1972–2003 m. laikotarpį.

Iš visų sugautų individų, kurių amžius buvo nustatytas tiksliai, jaunų paukščių (pirmamečių per rudeninę migraciją ir antrų kalendorinių metų per pavasarinę migraciją) dalis buvo vienoda – 97,5 proc. per rudeninę ir 97,4 proc. per pavasarinę migraciją. Remiantis labai mažu migruojančių vyresnių (visiškai

Baltabruvių nykštukų migracija Lietuvoje pagal jų sugavimo žiedavimui datas (n = 1294)

Baltabruvių nykštukų žiedavimo ir aptikimo vietos sujungtos linijomis (žalios žymės – aptikimo vietos žieduotų Lietuvoje, raudonos žymės – žiedavimo vietos žieduotų ne Lietuvoje; baltos linijos sujungia žiedavimo vietas Lietuvoje ir aptikimo vietas užsienyje, šviesiai mėlynos linijos sujungia žiedavimo vietas užsienyje ir aptikimo vietas Lietuvoje)

subrendusių) individų skaičiumi galima įtarti, kad daugiau ar mažiau jų po veisimosi laikotarpio nemigruoja ir lieka žiemoti veisimosi vietose ar netoliese. Bet tai tik spėjimas. Patinų ir patelių santykinis skaičius per rudeninę ir pavasarinę migraciją praktiškai vienodas. Iš visų paukščių, kurių lytis buvo nustatyta, patinėlių per rudeninę migraciją buvo 56,7 proc., o per pavasarinę migraciją – 57,6 proc.

Žinomi trijų Lietuvoje žieduotų individų aptikimo užsienyje ir dviejų užsienyje žieduotų individų aptikimo Lietuvoje atvejai.

1. 1989-04-03 Ventės rage žieduotas antrų kalendarinių metų (išperėtas 1988 m.) patinėlis 1989-04-18 buvo sugautas Baltijos jūros Elando saloje esančioje *Ottenby* paukščių žiedavimo stotyje (fågelstation). Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietos 314 km, azimutas (kryptis nuo žiedavimo vietos į aptikimo vietą) 288°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 15 d.

2. 2007-10-16 Ventės rage žieduotas pirmametis patinėlis 2007-12-24 sugautas Vokietijoje. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietos 663 km, azimutas 239°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 39 d.

3. 2023-10-12 Kuršių nerijoje žieduotas pirmametis patinėlis 2023-11-29 sugautas Nyderlanduose. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietos 1133 km, azimutas 252°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 48 d.

4. 2004-10-23 Lenkijoje žieduotas pirmametis patinėlis 2005-04-25 sugautas Kuršių nerijoje. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietos 322 km, azimutas 68°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 184 d.

5. 2022-09-24 Latvijoje žieduotas pirmametis patinėlis 2022-10-16 sugautas Ventės rage. Atstumas

© Vytautas Jusys

nuo žiedavimo iki aptikimo vietos 341 km, azimutas 215°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 22 d.

Visi šie paukščiai buvo jauni patinėliai, visi sugauti ir, aišku, vėl paleisti žieduotojų. Visų jų žiedavimo ir aptikimo vietos su jas jungiančiomis linijomis parodytos žemėlapyje.

Nėra jokios abejonės, kad šios rūšies, kaip ir kai kurių kitų rūšių, paukščiai, šylant klimatui, savo paplitimo arealą plečia į šiaurę, o Lietuvoje jie jau paplito ir tikrai nėra retenybė tiek perėjimo laikotarpiu, tiek migracijų, ypač rudeninių, laikotarpiu.

ABOUT FIRECRESTS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. *The 1st known record of Firecrest in Lithuania was in 1935, the 2nd being in 1972. Since 1995 however they have been trapped for ringing annually. A total number of birds trapped and ringed during the period 1972-2023 is 1300. A percent of birds trapped on spring migration has decreased from 80% in period 1974-2023 to 25% in period 2014-2023. This is a result of northward expansion of the breeding range. Peak migration occurs over approximately a month during both spring and autumn – from the last ten days of March until the middle of April and from the last ten days of September until the middle of October. A proportion of young birds in both the spring and autumn migrations is almost the same at 97.4 and 97.5% respectively. Three birds ringed in Lithuania have been recaptured by ringers in Germany, the Netherlands and Sweden. Two birds ringed in Poland and Latvia have been recaptured in Lithuania.*

Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2024 m. pavasarį

Parengė Saulius KARALIUS

Ši 2024 m. pavasarį pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, stebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūšių paukščių stebėjimams reikia pildyti specialią LOFK anketą. Ją rasite www.birdlife.lt/index.php/lofk/ (lietuvių ir anglų kalbomis).

Informaciją, apie kokias paukščių rūšis ir koku laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksčiai/>.

Ibiskasis garnys (*Bubulcus ibis*). Amalvo polderis, Marijampolės r., 2024-04-18 © Stasys Visockas

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autortystė.

Sutrumpinimai:

[VS] – vėlyvas stebėjimas;

[AS] – ankstyvas stebėjimas;

[15] – kelinta šios rūšies registracija Lietuvoje;

[DB] – didelis būrys.

MAŽOJI ŽĄSIS (*Anser erythropus*)

2024-03-16 viena pastebėta Žuvinto ež. tarp baltakakčių žąsų (I. Šeškus), 03-21 du individai Abelijos ež. pakrantėje (L. Klevinskas), 04-13 nežieduotas paukštis prie Senojo Subačiaus, Kupiškio r. (A. Šimkus).

TRUMPASNAPĖ ŽĄSIS (*Anser brachyrhynchus*)

2024-03-10 vienas paukštis žąsų būryje šalia kelio Plungė-Skuodas (V. Butkus), 03-11 trys stebėtos žąsų būryje šalia Kurėnų, Ukmergės r. (A. Šimkus), 03-14 vienas paukštis stebėtas Stebuliškių k., Marijampolės r. (I. Šalaševičius), 03-15 viena ties Sereikoniais, Pasvalio r., 03-27 čia stebėtos dvi (A. Čerkauskas), du paukščiai stebėti laukuose netoli Liudvino, Marijampolės r. (R. Jusevičienė), 03-24 trys trumpasnapių žąsų prie Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus), du individai netoli Žuvinto (I. Šeškus), 03-25 vienas paukštis kylantis iš laukų balos Paringužėje, Biržų r. (B. Maldūnienė), 03-29 vienas individas dideliame žąsų būryje Žuvinto ež. (A. Raudonius), 03-30 vienas paukštis maitinosis su kitomis žąsimis netoli Sausgalvių, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-01 keturios matytos prie Senojo Subačiaus, Kupiškio r., ten pat laikėsi ir 04-04 (A. Šimkus), 04-05 vienas paukštis žąsų būryje ties Užliekniais, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-14 viena trumpasnapių stebėta prie laukų balos apstojusiam tundrių ir baltakakčių žąsų būryje šalia Vikonių, Anykščių r., 04-28 ten pat stebėtas jau kitas paukštis, 04-19 viena baltakakčių ir pilkųjų žąsų būrelyje tarp Rusnės žuv. tvenk. ir Pakalnės, Šilutės r. (A. Šimkus).

ŽELMENINĖ ŽĄSIS (*Anser fabalis*)

2024-05-25 vienas individas pievoje ties Užliekniais, Šilutės r. (R. Alšauskas) [VS].

TUNDRINĖ ŽĄSIS (*Anser serrirostris*)

2024-05-28 vienas paukštis Alsos žuv. Tvenk. (A. Raudonius) [VS].

RUDAKAKLĖ BERNIKLĖ (*Branta ruficollis*)

2024-03-17 viena netoli Žuvinto (R. Mižekis), 03-18 vienas paukštis Amalvo polderyje, Marijampolės r., 03-20 viena Žuvinto (I. Šalaševičius), 04-07 trys paukščiai laikosi šalia Leitgirių, Šilutės r. (A. Raudonius), 04-19 du paukščiai pievoje ties Uostadvariu, Šilutės r. (A. Šimkus).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2024-03-06 keturiolika individų lauko baloje ties Kruopiais, Akmenės r. (A. Raudonius, E. Komar), 03-10 dešimt paukščių žąsų būryje šalia kelio Plungė-Skuodas netoli Gedgudžių, Kretingos r. (V. Butkus), 03-11 ties Vydeikiais, Plungės r., stebėti 53 individai (M. Ilčiukas), du paukščiai Sausgalviuose (E. Užpelkis), 03-16 vienas paukštis ties Povilais, Šilutės r., 03-17 vienas paukštis su kitomis žąsimis netoli Alkos, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-01 du individai ties Liaušiais, Ukmergės r. (A. Čerkauskas), 04-05 jaus paukštis, kaip ir ankstesniais metais, laikosi marių pakrantėje Nidoje (A. Šimkus).

ŠIAURINĖ KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta hutchinsii*)

2024-03-16 viena žąsų būryje netoli Čiutelių miško, Šilutės r. (R. Alšauskas), 03-18 greičiausiai ta pati netoli Bundalų, Šilutės r. (R. Akstinas).

PAPRASTOJI BERNIKLĖ (*Branta bernicla*)

2024-03-18 vienas paukštis maitinosis su kitomis žąsimis laukuose netoli Šerių k., Šilutės r. (R. Akstinas), 03-27 netoli Metelių dideliame kitų žąsų būryje stebėtas vienas individas (A. Aleliūnas), 04-07 vienas paukštis Galubalės pelkėje, Mari-

Šiaurinė kanadinė berniklė (*Branta hutchinsii*).
Bundalai, 2024-03-16 © Rimvydas Ališauskas

Rudė (*Aythya nyroca*) ir rudagalvė antis (*Aythya ferina*).
Žaltyčio ež., Marijampolės r., 2024-03-14 © Aušra Žilinskienė

jampolės sav. (I. Šalaševičius), 04-08 trys paukščiai Rusnės saloje prie Uostadvario ir vienas paukštis ties Šlažais, Šilutės r. (A. Raudonius), 04-19 keturi paukščiai ties Uostadvariu (A. Šimkus), čia jos stebėtos ir 04-27 (R. Jusevičienė).

MANDARININĖ ANTIS (*Aix galericulata*)

2024-03-26 patinas plaukiojo Vilniuje netoli Žvėryno pėsčiųjų tilto (M. Miliuskas), 05-25 vienas paukštis stebėtas Kaune prie vandens telkinio Draugystės parke (R. Jusevičienė, K. Bilinskas).

ŠALMINĖ ANTIS (*Netta rufina*)

2024-04-10 patelė Čivilių tvenk., Rokiškio r., čia ji stebėta ir 05-29 (A. Čerkauskas), 04-28 patinas Šilavoto

tvenk., Prienų r. (E. Šniaukšta), 05-28 patinas Alsos žuv. tvenk. (A. Raudonius).

DRYŽAGALVĖ KRYKLĖ (*Spatula querquedula*)

2024-03-02 patinas stebėtas Balsupių tvenk., Marijampolės r. (I. Šalaševičius) [AS].

RUDĖ (*Aythya nyroca*)

2024-03-14 vienas patinukas Žaltyčio ež. rudagalvių ir kuoduotųjų ančių būryje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė), 03-24 patinėlis stebėtas su kuoduotosiomis antimis Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus), 04-04 vienas individas plaukiojo Paupio žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), 04-14 viena stebėta Novaraisčio tvenk. rudagalvių ančių grupėje (M. Šeškus), 05-15 porėlė stebėta Amalvo ež. pievų kanale, Marijampolės r. (R. Pupelis).

PAPRASTOJI GAGA (*Somateria mollissima*)

2024-04-29 trys patinėliai ir viena patelė jūroje netoli Olando kepurės, vėliau nuskrido link Klaipėdos (A. Piečiukaitis), 05-11 trys individai praskrido virš jūros ties Būtinge (R. Alšauskas), ties Šventąja per 21,5 val. virš jūros praskrido 10 paukščių (V. ir V. Laukžemiai), 05-12 du patinai ir patelė prie molo Šventojoje, Palangos sav. (V. ir V. Laukžemiai, S. Medžionis), 05-17 porėlė jūroje prie molo Šventojoje (V. Laukžemis).

JUODOJI ANTIS (*Melanitta nigra*)

2024-05-02 patinukas Širvėnos ež. Biržuose (B. Maldūnienė), 05-27 aštuonių paukščių būrelis Kairių ež., Šiaulių r. (S. Tamulis)

LEDINĖ ANTIS (*Clangula hyemalis*)

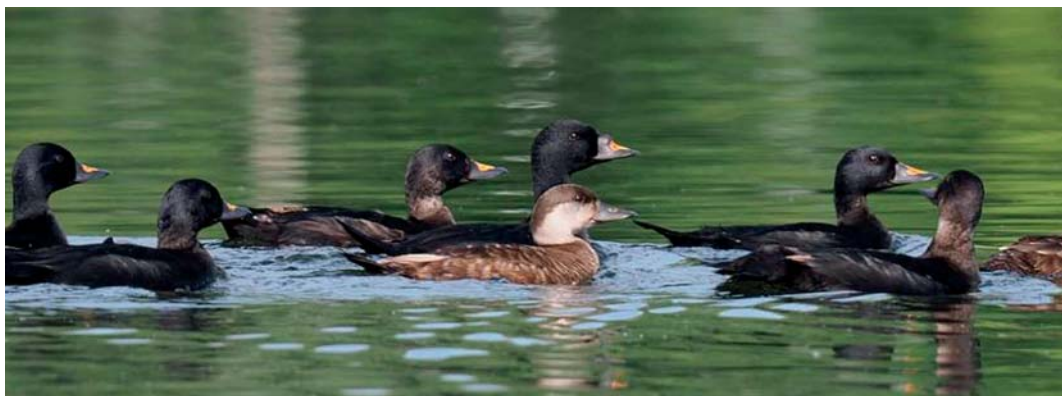
2024-05-14 patinas Čivilių tvenk., Rokiškio r., čia ji stebėta ir 05-29 (A. Čerkauskas).

PLOVINĖ VIŠTELĖ (*Porzana parva*)

2024-04-19 patinėlis dieną kelis kartus sukvėsdėjo nendryne prie Uostadvario apžvalgos bokštelio, Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2024-04-04 mažiausiai 13 paukščių jūroje ties Juodkrante (L. Dvylys), 04-05 raguotieji kragai išskirtinai gausūs buvo jūroje ties Nida. Iš vieno taško suskaičiuoti net 92, bet

Juodosios antys (*Melanitta nigra*). Kairių ež., Šiaulių r., 2024-05-27 © Saulius Tamulis

tikrasis skaičius neabejotinai dar didesnis, nes paukščiai nardė tarp bangų. Visi netoli kranto. Balandžio 6 ir 7 d. čia stebėta jau mažiau, bet vis tiek palyginti gausiai (A. Šimkus), 04-07 vienas jūroje ties Olando kepure (S. Karalius), 04-09 vienas jūroje prie pietinio molo Klaipėdoje (R. Alšauskas), 04-29 vienas stebėtas kartu su ausuotaisiais krugais Gabščių žuv. tvenk. prie autostrados (A. Raudonius).

AUSUOTASIS KRAGAS (*Podiceps cristatus*)

2024-03-04 šeši paukščiai Orijos ež., Kalvarijos sav., 03-06 vienas paukštis Stebuliškių tv., Marijampolės sav. (I. Šalaševičius), 03-07 vienas paukštis Širvėnoje, Biržuose (B. Maldūnienė), 03-10 trys paukščiai Žaslių ež., Kaišiadorių r. (R. Akstinas), 03-11 vienas paukštis Bebruliškės tvenk., Kazlų Rūdos sav. (L. Dvylys) [AS].

DIDŽIOJI KUOLINGA (*Numenius arquata*)

2024-03-16 praskrendančio paukščio balsas Kidulių k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 03-17 penkių paukščių būrelis virš Neries Vilniuje (R. Karpavičius) [AS].

VIDUTINĖ KUOLINGA (*Numenius phaeopus*)

2024-04-07 vienas paukštis stebėtas Kazlų Rūdos savi-valdybėje viename iš Bebruliškės tvenkinių (R. Jusevičienė), 04-08 Mažiausiai trys paukščiai praskrido virš jūros ties Palangos tiltu (A. Raudonius), 04-09 trys individai skrido virš Kliošių miško, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), 04-14 du paukščiai laukuose ties Šakininkais, Pagėgių sav., ir du ties Sausgalviais, Šilutės r. (R. Akstinas), 05-05 viena stebėta Juodikių karjeruose, Klaipėdos r. (V. Jusys), 05-08 penki paukščiai Sausgalviuose, vienas paukštis kartu su 6 didžiosiomis kuolingomis maitinosi Rupkalvių pievose. (A. Raudonius), vienas paukštis praskrido virš jūros Kopgalyje (S. Karalius), 05-11 Šventosios pajūryje stebėti keturi paukščiai (V. Laukžemienė), 05-12 vienas paukštis skrido virš Būtingės pievų (S. Medžionis), 05-17 vienas paukštis nusileido pajūryje ties Užkanave, Palangos m. sav. (R. Padaigienė).

LAPLANDINIS GRICIUKAS (*Limosa lapponica*)

2024-04-21 stebėtas didžiųjų kuolingų pulke prie Sausgalvių, Šilutės r. (D. Stalauškienė).

STEPINĖ PEMPĖ (*Vanellus gregarius*)

2024-04-21 paukštis stebėtas Šyšos polderyje netoli Rupkalvių, Šilutės r. (V. Eigirdas). Nauja rūšis Lietuvai [1].

SLANKA (*Scolopax rusticola*)

2024-03-01 vienas paukštis pakeltas netoli Baškių k. ir vienas matytas netoli Dreiviškių, Biržų r. (R. Akstinas) [AS].

KOJŪKAS (*Himantopus himantopus*)

2024-04-30 vienas kojūkas stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė).

AVOCETĖ (*Recurvirostra avosetta*)

2024-05-31 vienas individas Alsos žuv. tvenk., Raseinių r. A. Raudonius).

AKMENĖ (*Arenaria interpres*)

2024-05-15 vienas paukštis stebėtas besimaitinantis Platių ež. smėlėtoje pakrantėje (G. Sidabrienė).

JŪRINIS KIRLIKAS (*Charadrius hiaticula*)

2024-05-12 vienas stebėtas Merkio-Vokės kanalo žiotyse į Papio ež., Šalčininkų r. (T. Povilauskas), 05-18 keturi kirlikai maitinosi laukų baloje tarp Viešinto ir Suosos ež., Anykščių r. (A. Šimkus), 05-28 penki paukščiai nuleistame tvenkinyje Paupio žuv. ūkyje ir šeši individai Alsos žuv. ūkyje, vienas individas Paupio žuv. tvenkiniuose, Raseinių r. (A. Raudonius).

JŪRINIS KIRLIKAS (*Charadrius hiaticula*)

2024-05-24 vienas paukštis laukų baloje Paringužėje, Biržų r., 05-30 vienas laukų baloje rapsuose Bitniškių k., Biržų r. (B. Maldūnienė).

JUODAKRŪTIS BĖGIKAS (*Calidris alpina*)

2024-04-13 du paukščiai balose netoli Drevernos, Klaipėdos r. (S. Karalius).

PLOKŠČIASNAPIS BĖGIKAS (*Calidris falcinellus*)

2024-05-28 vienas individas Alsos žuv. tvenk. (A. Raudonius).

KRANTINIS TILVIKAS (*Actitis hypoleucos*)

2024-03-31 vienas stebėtas šalia Krivenų užtvankos, Kau-no r. (R. Pupelis), 04-02 vienas paukštis Vingio parke prie Neries (B. Strukė), 04-07 vienas individas baloje Būtingėje, Palangos sav. (I. Baltrūnienė), vienas paukštis Balsupių tvenk. pakrantėje, Marijampolės r. (I. Šalaševičius), 04-08 vienas Dubysos regioniniame parke ties Lakštingala (V. Kilčauskas), 04-09 vienas paukštis stebėtas Vingio parke prie Neries upės (M. Miliauskas), 04-10 nuskrendančio paukščio balsas girdėtas prie Šilo tilto Vilniuje (A. Šimkus), 04-12 vienas paukštis Paringužėje, Gulbinų ež. krantinėje, Biržų r. (B. Maldūnienė), 04-14 vienas paukštis Neryje ties Bukčiais, Vilniuje (R. Bagdzevičius), 04-15 vienas skraido Neries upės salose Žvėryne (M. Miliauskas) [AS].

TIKUTIS (*Tringa glareola*)

2024-04-08 vienas paukštis Amalvo polderyje, Marijampolės sav. (A. Žilinskienė), 04-10 trys paukščiai Papio ež., Šalčininkų r. (E. Sukackienė), 04-14 vienas paukštis stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės sav. (R. Jusevičienė), 04-16 vienas paukštis užlietuose laukuose netoli Sakūčių, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-19 vienas tikutis užlietuose Uostadvario pievose, Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

BRASTINIS TILVIKAS (*Tringa ochropus*)

2024-03-15 vienas prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė) [AS].

KŪDRINIS TILVIKAS (*Tringa stagnatilis*)

2024-05-28 vienas individas Alsos žuv. tvenk. (A. Raudonius).

PLOKŠČIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus fulicarius*)

2024-05-28 patinas stebėtas Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas) [12].

APVALIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus lobatus*)

2024-05-31 vienas paukštis Alsos žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius).

Ploščiasnapis plaukikas (Phalaropus fulicarius). Birvėtos žuv. tv., Ignalinos r., 2024-05-28 © Arūnas Čerkauskas

SMALIAUODEGIS PLĖŠIKAS (*Stercorarius parasiticus*)

2024-05-08 tamsios formos paukštis praskrido virš jūros Kopgalyje (S. Karalius), 05-11 Būtingėje netoli kranto praskrido vienas individas (R. Alšauskas), per 2,5 val. Šventosios pajūryje stebėti 5 paukščiai, skrendantys virš jūros (V. ir V. Laukžemiai).

SILKINIS KIRAS (*Larus fuscus graellsii*)

2024-04-21 stebėtas Gaukštonyse Vilniaus r. (E. Komar).

TRIPIRŠTIS KIRAS (*Rissa tridactyla*)

2024-04-06 antrametis paukštis praskrido į pietus jūroje ties Nida (A. Šimkus).

PLĖŠRIOJI ŽUVĖDRA (*Hydroprogne caspia*)

2024-03-31 viena žuvėdra praskrido virš Radviliškio (A. Šimkus), 04-01 vienas paukštis praskrido jūroje ties Olando kepure (S. Karalius), 04-02 vienas paukštis išsėjos netoli Užlieknių k., Šilutės r. (R. Akstinas), trys paukščiai Sausgalviuose, Šilutės r. (L. Dvylys), 04-05 vienas paukštis virš uosto akvatorijos Kopgalyje (S. Karalius), 04-06 trys Amalvo polderyje, Marijampolės r. (D. Stepanovas), 04-07 mažiausiai šeši paukščiai užlietose pievose aplink Sausgalvius (A. Raudonius), septyni paukščiai stebėti Kazlų Rūdos savivaldybėje, viename iš Bebruliškės tvenkinio (R. Jusevičienė), mažiausiai šeši paukščiai Amalvo polderyje, Marijampolės r. (L. Dvylys), 04-09 viena ties Radikiais, Kauno r. (K. Valinčienė) [AS].

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Thalasseus sandvicensis*)

2024-04-05 trys paukščiai praskrido į šiaurę Kopgalio pajūriu (S. Karalius) [AS].

POLIARINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna paradisaea*)

2024-05-04 vienas paukštis skraidė virš Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), 05-10 vienas paukštis praskrido Kopgalio pajūriu mišriame upinių ir margasnapių žuvėdrų būrelyje, 05-11 viena nuo Olando kepurės skardžio stebėta skrendanti mišriame mažųjų ir upinių žuvėdrų būrelyje ir viena skrendanti pavieniui (S. Karalius), 05-16 viena maitinosi Šventojoje prie molo (A. Raudonius).

JUODOJI ŽUVĖDRA (*Chlidonias niger*)

2024-04-11 penkiolikos individų būrelis Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas), 04-19 bent šešios žuvėdros

skraidė su mažaisiais kirais Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

BALTASKRUOSTĖ ŽUVĖDRA (*Chlidonias hybridus*)

2024-04-24 du paukščiai Čivylių tvenk., Rokiškio r. (A. Čerkauskas), 04-27 viena praskrido Rupkalviuose, Šilutės r. (A. Piečiukaitis), 04-29 keturi paukščiai Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas) [AS].

BALTASPARNĖ ŽUVĖDRA (*Chlidonias leucopterus*)

2024-04-28 pora praskrido Rupkalviuose (A. Piečiukaitis), 04-29 mažiausiai penki paukščiai kartu su juodosiomis žuvėdromis maitinosi Alsos žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), keturi paukščiai Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas), 36 žuvėdros Amalvo polderyje, Marijampolės r. (E. Šniaukšta) [AS].

RUĐAKAKLIS NARAS (*Gavia stellata*)

2024-03-01 vienas paukštis maitinosi Nevėžio upėje Panevėžyje (B. Vaičiūnas).

BALTASIS GANDRAS (*Ciconia ciconia*)

2024-03-08 vienas lizde ties Dumpių savartynu, Klaipeidos r. (V. Žukauskas), 03-10 stebėtas netoli Netičkampio, Marijampolės r. (R. Jusevičienė), vienas paukštis Dirvonuose, Šiaulių r. (R. Mižeikis), 03-11 vienas Aukštadvaryje, Trakų r. (M. Mackevičius), penki paukščiai suko ratus ties Skriaudžiais, Prienų r. (R. Jusevičienė), trys gandrai praskrido virš kelio Vilnius–Panevėžys netoli Širvintų (A. Šimkus), šeši paukščiai matyti laukuose netoli Ariogalos, Raseinių r. (R. Mižeikis), aštuonių paukščių būrelis stebėtas ties Naujarodžiais, Panevėžio r. (I. Čeponienė, R. Čeponis, T. Čeponis), 03-12 vienas paukštis laukuose šalia Užupusių, Ukmergės r. (R. Akstinas), 03-12 vienas ties Žalvariais, Molėtų r. (K. Vasaravičiūtė), 03-14 vienas Pakrovų k., Prienų r. (O. Gaidamavičiūtė), vienas Šilalės r. (E. Sukackienė), vienas paukštis stebėtas laukuose prie Alytaus (E. Bersienė) [AS].

MAŽASIS BAUBLYS (*Ixobrychus minutus*)

2024-05-14 du patinai Gilužio ež., Vilniuje (A. Biriukov), 05-15 patinas girdėtas nendryne šalia Ilgės ež., Elektrėnų sav. (S. Minkevičius), 05-16 matytas Girelės tvenkinio nendryne Kaišiadoryse (E. Briedis), 05-17 patinas vakare lojo Viešinto ež. pakrantėje, Anykščių r. (A. Šimkus), 05-23 patinėlis skrido Sūduonos upės pakrante Paežerėlių k., Marijampolės sav. (I. Šalaševičius), 05-29 patinas lojo Žemaitkiemio ež., Ukmergės r. (R. Akstinas), 05-31 Buivydžiškėse, Vilniuje, stebėtas ir girdėtas vienas patinas (A. Špokaitė).

IBIŠKASIS GARNYS (*Bubulcus ibis*)

2024-04-18 stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (S. Visockas), 05-11 stebėtas Ventės rage (V. Jusys) [6].

KILNUSIS ERELIS (*Aquila chrysaetos*)

2024-03-10 nesubrendęs paukštis praskrido virš Žuvininkų miško, Anykščių r. (A. Šimkus), 03-10 suaugęs paukštis pastebėtas virš laukų sukantis ratus Anykščių r. (A. Kriogas), 03-29 jaunas paukštis praskrido į šiaurę Kopgalyje (S. Karalius), 04-30 stebėtas visai šalia autostrados ties Mikalava, Raseinių r. (V. Karnauskas).

MAŽASIS ERELIS RĖKSNYS (*Clanga pomarina*)

2024-03-02 stebėtas skrendantis virš autostrados link Triliškių miško netoli Žiezmarų, Kaišiadorių r. (K. Valinčienė) [AS].

DIDYSIS ERELIS RĖKSNYS (*Clanga clanga*)

2024-05-04 stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (R. Alšauskas).

GYVATĖDIS (*Circaetus gallicus*)

2024-05-30 stebėtas skrendantis virš Kaišiadorių m. (E. Briedis).

RUDASIS PESLYS (*Milvus milvus*)

2024-03-05 vienas praskrido Ventės rage (V. Jusys), matytas Kukarskės ir Kidulių kaimuose, Šakių r. (O. Atkočaitis), 03-10 vienas paukštis skrido virš Vydmantų, Kretingos r. (R. Mižeikis), vienas praskrido Jonaičių k., Šilutės r. (E. Užpelkis), du paukščiai virš Pryšmančių, Kretingos r. (S. Karalius), 03-11 vienas virš Žiemkelio pievų, Kauno r. (L. Dvylys), 03-15 vienas paukštis ties Domaiciais ir vienas ties Leitgiriais, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

STEPINĖ LINGĖ (*Circus macrourus*)

2024-04-17 stebėta skrendanti Kopgalyje (R. Alšauskas), 04-19 patinas medžiodamas praskrido Uostadvario pievose, Šilutės r. (A. Šimkus), 04-24 patinas medžiojo pievoje Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 04-27 patinas stebėtas Slabados k., Labanoro regioniniame parke (L. Gaidžiūnienė), 05-16 viena praskrido Būtingės pievose, Palangos sav. (A. Raudonius), 05-17 antrametis paukštis praskrido netoli Laumėnų k., Akmenės r. (A. Naudžius), 05-18 stebėta tarp Užkanavės ir Mončiškių, Palangos m. sav. (R. Padaigienė).

BALINĖ PELĖDA (*Asio flammeus*)

2024-03-10 viena stebėta Amalvo pelkėje, Žuvinto rezervate (G. Dabašinskas), 04-18 stebėta Amalvo polderyje (R. Jusevičienė), 05-04 viena matyta Amalvo polderyje, Marijampolės r. (A. Raudonius).

KUKUTIS (*Upupa epops*)

2024-03-01 vienas paukštis Ventės rage (V. Jusys) [AS].

BITININKAS (*Merops apiaster*)

2024-05-01 vienas paukštis stebėtas Pakalniškių k., Šakių r. (R. Patronaitis), 05-11 vienas paukštis stebėtas Gelgaudiškio pievose, Šakių r. (R. Jusevičienė), du paukščiai matyti Kukarskės k., Šakių r., 05-17 čia matyti aštuoni individai (O. Atkočaitis).

ŽALVARINIS (*Coracias garrulus*)

2024-05-04 pirmasis žalvarnis stebėtas Druskininkų apylinkėse (A. Skirpstas).

GRAŽIAGALVĖ (*Jynx torquilla*)

2024-04-02 viena Jonaičių k., Šilutės r. (E. Užpelkis), 04-06 girdėta Pabiržės miestelyje, Biržų r. (B. Maldūnienė), 04-07 viena Staškūniškyje, Anykščių r. (R. Akstinas), 04-08 viena sename sode Dilgynėje, Vilniuje (V. Žemaitienė), viena girdėta netoli Pyplių piliakalnio, Kauno r. (R. Skominas), viena Nevė-

Mažasis baublys (*Ixobrychus minutus*). Girelės tvėnkynys, Kaišiadorys, 2024-05-16 © Egidijus Briedis

Ibiškasis garnys (*Bubulcus ibis*). Ventės ragas, 2024-05-11 © Vytautas Jusys

Balinė pelėda (*Asio flammeus*). Amalvo pelkė, 2024-03-10 © Giedrius Dabašinskas

Raudonkojis sakalasa (Falco vespertinus).
Tyruliai, 2024-05-07 © Ruslanas Obličenko

žio slėnyje piečiau Upytės kolektyvinių sodų, Kauno r. (S. Medžionis), viena giedojo prie Nevėžio upės Panevėžyje (I. Čeponienė, R. Čeponis), 04-09 viena Bukčiuose, Vilniuje (R. Bagdzevičius), viena Kidulių k., Šakių r. (O. Atkočaitis), viena giedojo Kopgalyje (S. Karalius), 04-10 dvi vienkiemyje Intuponių k., Prienų r. (D. Janušonis), viena Panevėžio r. (E. Sukackienė), 04-11 viena Tumėjos k., Anykščių r. (R. Kaunietis), viena giedojo prie Girelės tvenk. Kaišiadoryse (E. Briedis), 04-12 viena giedojo etnografinio muziejaus teritorijoje, Kaišiadorių r. (R. Jusevičienė), 04-13 viena girdėta Žiemkelyje prie aplėstų ūkinių pastatų, Kauno r. (L. Dvylys, K. Bilinskas), 04-14 viena Ažuoterių k., Anykščių r. (R. Gaidienė), vienas paukštis girdėtas Žiemkelyje, Kauno r. (A. Kvaraciejus, R. Skominas) [AS].

RAUDONKOJIS SAKALAS (*Falco vespertinus*)

2024-05-04 patinas ir patelė gaudė laumžirgius prie Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), trys paukščiai stebėti praskrendantys pro Novaraisčio paukščių apžvalgos bokštelį (A. Kvaracijus, R. Skominas), du paukščiai stebėti Baltosios Vokės biosferos poligone, Vilniaus r. (T. Matulevičius), virš Žuvinto ež. praskrido suaugęs patinas (R. Alšauskas), 05-07 porėlė stebėta Tyrulių botaniniame zoologiniame draustinyje, Radviliškio r. (R. Obličenko), vienas stebėtas Šilavote, Prienų r. (I. Šalaševičius), 05-11 antrametis patinukas virš Neries ties Lazdynais Vilniuje (R. Karpavičius), 05-12 trys paukščiai prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (L. Dvylys, R. Jusevičienė), 05-19 vienas individas stebėtas netoli Krušinskių k., Kauno r. (L. Juozapaitytė), 05-20 Rusnės saloje netoli Bevardžio upelio stebėtas vienas paukštis (G. Kuznecovas), vienas stebėtas netoli Taučiūnų k., Kėdainių r. (J. Juodeikienė), 05-21 jaunas paukštis ties Pakalne Rusnės saloje (G. Bagdonaitė).

STARTSAKALIS (*Falco columbarius*)

2024-03-09 vienas paukštis medžiojo vieversius netoli Vašuokėnų, Anykščių r. (A. Šimkus), 05-12 Startsakalio pa-

tinėlis šalia Ginčaičių miškelio, Raseinių r. (A. Kasparavičius).

VOLUNGĖ (*Oriolus oriolus*)

2024-04-29 čiulbėjo Ventės rage (V. Jusys) [AS].

JUODAKAKTĖ MEDŠARKĖ (*Lanius minor*)

2024-05-18 vienas paukštis Kunigiškiuose, Palangos m. sav. (R. Padaigienė) [10].

ŠELMENINĖ KREGŽDĖ (*Hirundo rustica*)

2024-04-04 šeši paukščiai praskrido virš Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (R. Akstinas), iki 04-16 šalyje stebėta dar 27 kartus [AS].

LANGINĖ KREGŽDĖ (*Delichon urbicum*)

2024-04-07 viena stebėta Ventės rage (V. Jusys), 04-15 trys paukščiai skraidė Žvėryne prie Neries upės Vilniuje (M. Miliauskas), 04-19 vienas paukštis skraidė Sausgalviuose, Šilutės r. (E. Briedis), dvi kregždės skraidė virš marių pakrantės nendrynų netoli Uostadvario ir viena Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

ILGAUODEGĖ ZYLĖ (*Aegithalos caudatus europaeus*)

2024-03-26 sugauta Ventės rage (V. Jusys).

ANKSTYVOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus trochilus*)

2024-04-01 vienas paukštis girdėtas Žiemkelyje, Kauno r. (R. Skominas), girdėta Šilėnuose, Šiaulių r. (A. Piečiukaitis), sugauta Ventės rage (V. Jusys), 04-04 girdėta Paupio žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), 04-05 matyta Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 04-07 stebėta Kopgalyje (A. Šimkus), 04-08 giedojo ties Sausgalviais, Šilutės r. (R. Akstinas), dvi sugautos Ventės rage (V. Jusys), 04-09 girdėta Dembavos miškelyje, Panevėžio r. (B. Vaičiūnas), trys giedojo Žiemkelio polderyje, Kauno r. (L. Dvylys), patinukas Kopgalyje (S. Karalius), 04-10–04-12 Ventės rage sugauta 12 paukščių (V. Jusys, V. Eigirdas, K. Jusienė), 04-10 viena Biržuose (B. Maldūnienė), dvi giedojo Tytuvėnų tyrelyje (V. Karnauskas) [AS].

ŽALIOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus sibilatrix*)

2024-04-09 matyta Žvėryne Vilniuje (Š. Noreikaitė), viena Vilniuje, Verkių parke (L. Šniaukšta), aktyviai giedojo Dembavoje, Panevėžio r. (I. Čeponienė), dvi giedojo Fabijoniškių miškelyje, Vilniuje (M. Miliauskas), 04-10 vienas paukštis girdėtas Akademijoje, Kauno r. (A. Kvaraciejus, R. Skominas), 04-11 Kamšos botaniniame-zoologiniame draustinyje, Kauno r., stebėta daugiau kaip 10 aktyviai čiulbančių paukščių (M. Ilčiukas), 04-12 vienas paukštis čiulbėjo prie Girelės tvenk. Kaišiadoryse (E. Briedis), viena Kopgalyje (S. Karalius), 04-13 viena girdėta miške šalia Drąseikių k., Kauno r. (A. Aleliūnas), viena girdėta miškelyje Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 04-14 viena girdėta Palangos parke (A. Piečiukaitis), viena girdėta Girelės miške, Ukmergės r. (K. Jarmalavičius), du paukščiai stebėti Fabijoniškių miškelyje, Vilniuje (M. Miliauskas) [AS].

EŽERINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus schoenobaenus*)

2024-04-07 vienas paukštis anksti ryte čiulbėjo kūdroje Ventės rage (A. Raudonius), 04-13 du paukščiai girdėti prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), vienas giedantis

paukštis Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylys, K. Bilinskas), čia girdėta ir 04-14 (A. Kvaraciejus, R. Skominas), 04-17 vienas paukštis giedoja Kintų tvenk., Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

KARKLINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus palustris*)

2024-05-05 vienas giedantis paukštis Svecelėje, Klai-pėdos r. (S.S. Minkevičiai), 05-08 viena čiulbėjo Rusnės tvenk. (A. Raudonius) [AS].

SODINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus dumetorum*)

2024-05-22 du giedantys paukščiai netoli Kirdonių miško, Biržų r. (B. Maldūnienė), 05-23 vienas paukštis giedoja Plungės miesto parke (M. Karlonas), 05-26 bent du patinai naktį giedoja Žemių apylinkėse, Jonavos r. (A. Raudonius), 05-27 ties Tyteliais, Rokiškio r., viena girdėta giedanti rapsų lauke (A. Čerkauskas), giedantis individas girdėtas netoli Dubičių k., Varėnos r. (L. Šniaukšta), 05-29 patinas giedoja netoli Luciūnų k., Anykščių r. (R. Akstinas), 05-30 patinas ties Tolučiais, Ukmergės r. (K. Jarmalavičius), 05-31 dienos metu viena giedoja rapsų lauke netoli Gaštynų, Kelmės r. (A. Raudonius).

NENDRINIS ŽIOGELIS (*Locustella luscinioides*)

2024-04-04 girdėtas Paupio žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), 04-06 girdėtas Novaraisčio ornitologiniame draustinyje (R. Jusevičienė), du girdėti Žuvinte (D. Stepanovas), 04-07 girdėtas prie Papio ež., Šalčininkų r. (B. Stukė), Rudnios g., netoli Papio ež., Šalčininkų r., girdėtas vienas paukštis (R. Bagdzevičius), vienas girdėtas prie Stankiškių bokštelio, Šilutės r. (A. Raudonius), 04-08 vieno paukščio balsas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė), 04-09 prie Gargždų karjerų girdėti du giedantys patinai (R. Alšauskas), giedantys patinai Kintų prieplaukos nendrynuose (G. Radžiūtė), girdėtas Girelės tvenk. nendryne Kaišiadoryse (E. Briedis), dviejų paukščių balsai girdėti senuose žuvininkystės tvenkiniuose šalia Pluvijos ež., Alytaus r. (E. Bersienėvas), 04-10 keturi girdėti Širvėnos ež. nendryne Biržuose ir vienas Kilučių ež., Biržų r. (B. Maldūnienė), trys giedoja Tytuvėnų tyrelyje (V. Karnauskas), 04-13 trys paukščiai girdėti prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), vienas paukštis giedoja Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylys), vienas giedoja Pajuodupio pelkėje, Utenos r. (D. Norkūnas), du paukščiai stebėti prie Buivydiškių tvenk., Vilniuje (M. Miliauskas), vienas Dauniškio ež. pakrantės nendryne Utenoje (R. Kaunietis), 04-14 vienas Žiemkelyje, Kauno r. (A. Kvaraciejus, R. Skominas), 04-15 vienas paukštis čiulbėjo nendryne šalia Šturmų, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2024-03-27 ir 03-28 po patelę sugauta Ventės rage (V. Jusys), 04-01 viena stebėta Baltosios Vokės durpyne (M. Miliauskas), du patinėliai Nevėžio slėnyje ties Raudondvariu, Kauno r. (S. Medžionis), 04-04 keli paukščiai ties Lazdininkais, Kretingos r. (I. Baltrušienė), giedantis patinas prie Papio ež., Šalčininkų r. (E. Sukackienė), patinėlis Pervalkoje (L. Dvylys), iki 04-15 šalyje stebėta dar apie 40 kartų [AS].

SODINĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia borin*)

2024-04-29 apžieduota Ventės rago ornitologinėje stotyje (G. Šlušnytė), 04-30 vienas paukštis čiulbėjo Fabijoniškių miškelyje, Vilniuje (M. Miliauskas), giesmė girdėta prie Atmatos netoli Rusnės (A. Piečiukaitis) [AS].

RUDOJI DEVYNBALSĖ (*Curruca communis*)

2024-04-19 viena devynbalsė čiulbėjo prie Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

PILKOJI DEVYNBALSĖ (*Curruca curruca*)

2024-04-08 vienas paukštis girdėtas krūmuose Panevėžyje (I. Čeponienė, R. Čeponis), 04-09 patinėlis čiulbėjo Utenos mieste (R. Kaunietis), giedoja Santariškėse, Vilniuje (L. Šniaukšta), giedoja Raudondvaryje, Kauno r. (S. Medžionis), 04-10 keturi patinai girdėti prie Širvėnos ež., Biržuose, ir vienas Pabiržės miestelyje, Biržų r. (B. Maldūnienė), stebėta Blūdikalnio viensėdyje, Vilniaus r. (A. Bakanavičienė), viena Laumėnų k., Ukmergės r. (K. Jarmalavičius), 04-11 viena giedoja Utenoje (D. ir D. Norkūnai), viena girdėta Vasaknų tvenk. teritorijoje, Zarasų r. (A. Čerkauskas), viena čiulbėjo Ventės rage (V. Jusys), vienas paukštis girdėtas Akademijoje, Kauno r. (A. Kvaraciejus, R. Skominas), 04-12 vienas paukštis matytas Lietuvos etnografijos muziejaus teritorijoje, Kaišiadorių r. (R. Jusevičienė), viena girdėta Arnionių tvenkinių teritorijoje, Molėtų r. (A. Čerkauskas), viena girdėta Garliavoje, Kauno r. (L. Dvylys), 04-13 vienas paukštis Gurių soduose, Vilniaus r. (R. Karpavičius), viena girdėta prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), vienas paukštis stebėtas Kulniškių k., Ukmergės r. (J. Aškinis), vienas individas stebėtas prie Merkio, šalia Paluknio pievų (I. Vitėnienė), viena giedoja prie Bebruliškės tvenk., Kazlų Rūdos sav., vienas giedantis paukštis Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylys, K. Bilinskas), viena Giraitėje, Kauno r. (G. Mikšytė), viena giedoja Raseinių mieste (V. Kilčauskas), 04-14 viena girdėta Kretingoje (A. Piečiukaitis), viena girdėta Sausgalviuose ir šalia Šyšių, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

BALTABRUVIS NYKŠTUKAS (*Regulus ignicapilla*)

2024-03-16 trys paukščiai Kopgalyje (K. Klimaitė), 03-17 patinas sugautas Ventės rage (V. Jusys), 03-28 penki paukščiai giedoja skirtingose Liepačių miško vietose, Klaipėdos r., 03-29 šeši paukščiai Kopgalyje (S. Karalius), 2024-03-16–31 Ventės rage sugauti ir sužieduoti 47 baltabruviai nykštukai (V. Jusys, V. Eigirdas, K. Jusienė) [AS].

MARGASPARNĖ MUSINUKĖ (*Ficedula hypoleuca*)

2024-04-01 vienas paukštis giedoja Bražuolės kolektyviniuose soduose, Elektrėnų sav. (L. Grigaliūnas), 04-04 viena stebėta Kaune ties Nemuno ir Jiesios santaka (L. Juozapaitytė), 04-05 viena stebėta tarp Paluknio pievų ir Baltosios Vokės tvenk., Trakų r. (T. Povilauskas), 04-08 patinėlis giedoja Avilų k., Kaišiadorių r. (N. Jasonienė), 04-05 patinukas čiulbėjo Keramikų g., Dvarčionyse (R. Bagdzevičius), viena stebėta Vingio parke, Vilniuje (Š. Noreikaitė), vienas paukštis girdėtas ir matytas Gastilionių miške, Kaišiadorių r. (D. Dementavičius), patinėlis šalia Vaiguvo upelio Plokščiuose, Šakių r. (R. Juškaitis), 04-10 viena Vingio parke, Vilniuje (L. Šniaukšta), viena Rūdninkų girios poligone, Šalčininkų r. (E. Sukackienė), viena stebėta Žirmūnų mikrorajone, Vilniuje (I. Vitėnienė), 04-11 viena stebėta Blūdikalnio viensėdyje, Vilniaus r. (A. Bakanavičienė), 04-12 vienas paukštis girdėtas Akademijoje, Kauno r. (A. Kvaraciejus), 04-13 du patinai giedoja Antakalnyje, Vilniuje (R. Akstinas) [AS].

BALTAKALĖ MUSINUKĖ (*Ficedula albicollis*)

2024-04-27 giedantis patinukas Pasekų miško pakraštyje, Anykščių r. (A. Šimkus).

VAKARINĖ LAKŠTINGALA (*Luscinia megarhynchos*)

2024-04-19 giedantis paukštis Šilavoto tvenk., Prienų r. (A. Petraška) [12].

MĖLYNGURKLĖ (*Luscinia svecica*)

2024-05-04 vienas *svecica* porūšio individas Sartų ež. pakrantėje Dusetose, Zarasų r. (A. Bakanavičienė), 05-05 viena stebėta Svylių k., Švenčionių r. (A. Pranskūnaitė), 05-12 giedantis patinas Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas), 05-17 patinėlis stebėtas prie Galubalės pelkės esančiame Balsės upelyje, Marijampolės sav. (I. Šalaševičius).

EUROPINĖ JUODAGALVĖ KIAULIUKĖ (*Saxicola rubicola*)

2024-05-16 vienas patinukas Naujojoje Vilnioje, Vilniuje (D. Mikelevičius).

PAPRASTOJI KIAULIUKĖ (*Saxicola rubetra*)

2024-04-07 vienas individas Būtingėje, Palangos sav. (I. Baltrūnienė), 04-08 vienas paukštis stebėtas Malavėnuose, Šilalės r. (U. Kuzminskaitė), 04-13 vienas paukštis stebėtas Paluknio pievoje, Trakų r. (M. Miliauskas), 04-14 stebėtos Nemuno lankose Jurbarko ir Greičiuose, Jurbarko r. (R. Patronaitis) [AS].

DŪMINĖ RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus ochruros*)

2024-03-03 patinas maitinosi Antakalnyje, Vilniuje (R. Akstinas), 03-09 vienas individas stebėtas Žuvinto ež. gamtos take (T. Matulevičius), 03-11 stebėta Paupio žuv. tvenk. teritorijoje, Raseinių r. (V. Karnauskas), 03-13 vienas paukštis stebėtas Šešuolių k., Ukmergės r. (K. Jarmalavičius) [AS].

PAPRASTOJI RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus phoenicurus*)

2024-04-08 vienas paukštis girdėtas Klaipėdoje prie Malūnų tvenk. (A. Raudonius), 04-8–04-10 Antakalnyje matytos keliose vietų (A. Šimkus), patinėlis stebėtas Mekų k., Šiaulių r. (V. Lopeta), 04-09 du paukščiai Tauralaukyje,

Klaipėdoje (K. Klimaitė), 04-09 viena giedojo Raseiniuose (V. Kilčauskas), vienas paukštis girdėtas Šėtoje (A. Raudonius), viena Dembavoje, Panevėžio r. (I. Čeponienė), patinukas Koppalyje (S. Karalius), 04-10 viena stebėta Blūdikalnio viensėdyje, Vilniaus r. (A. Bakanavičienė), 04-11 vienas giedantis patinas Dūkstoje, Vilniaus r. (E. Sukackienė), 04-12 Molėtuose matytas patinas (A. Čerkauskas), viena Voveriškiuose, Klaipėdos r. (M. Briedis), porėlė Vilniuje, Dilgynėje (V. Žemaitienė), vieno paukščio balsas girdėtas Garliavoje, Kauno r. (A. Kvaraciejus), 04-13 patinukas prie Balžio ež., Vilniuje (M. Štilinis), vienas paukštis giedojo Garliavoje, Kauno r. (L. Dvylys), viena matyta Giraitėje, Kauno r. (G. Mikšytė), 04-14 patinas VDU Botanikos sode Kaune (K. Valinčienė) [AS].

MAŽOJI TOŠINUKĖ (*Iduna caligata*)

2024-05-30 pora paukščių pernykštėje perėjimo vietoje, tik kitoje laukų kelio pusėje augančiuose rapsuose, Pasvaliečių k., Biržų r. (B. Maldūnienė).

VANDENINIS STRAZDAS (*Cinclus cinclus*)

2024-03-31 vienas individas stebėtas prie upelio Pakrovų k., Prienų r. (O. Gaidamavičiūtė).

PAPRASTASIS ERŠKĖTŽVIRBLIS (*Prunella modularis*)

2024-03-28 vienas paukštis matytas Liepaičių miške, Klaipėdos r. (R. Akstinas), 03-16–31 Ventės rage sugautas ir sužieduotas 21 paprastas erškėtžvirblis (V. Jusys, V. Eigirdas, K. Jusienė), 03-30 Radviliškio r. praskrendantys erškėtžvirbliai jau girdimi neretai (A. Šimkus) [AS].

GELTONOJI KIELĖ (*Motacilla flava*)

2024-03-31 vienas individas ant kelio ties Sausgalviais, Šilutės r. (I. Baltrūnienė), 04-01 du paukščiai Sausgalviuose (L. Dvylys), 04-04 viena praskrido Amalvo polderyje, Marijampolės r. (K. Bilinskas), 04-07 du paukščiai stebėti Rus-

Paprastoji kiauliukė (*Saxicola rubetra*). Greičiai, Jurbarko r., 2024-04-14 © Robertas Patronaitis

nės saloje ir trys Sausgalvių apylinkėse (A. Raudonius), 04-08 viena arime prie Žaltyčio ež., Marijampolės r. (A. Žilinskienė), vienas paukštis ties Leitgiriais ir vienas ties Tatamiškiais, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-10 vienas paukštis Tytuvėnų tyrelyje (V. Karnauskas), 04-14 viena ties Žalgiriais, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

GELTONOJI KIELĖ (*Motacilla flava thunbergi*)

2024-05-08 du paukščiai prie Šnaukštų karjero, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), 05-12 vienas paukštis stebėtas Kazlų Rūdos sav. prie Bebruliškės tvenk. (R. Jusevičienė), 05-13 vienas apžieduotas paukštis prie Uostadvario apžvalgos bokšto Rusnės saloje (S. Medžionis).

GELTONGALVĖ KIELĖ (*Motacilla citreola*)

2024-04-14 vienas paukštis stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (R. Jusevičienė), 04-24 patinas Čivilių tvenk., Rokiškio r. (A. Čerkauskas), 04-26 du paukščiai (patinas ir patelė) stebėti Amalvo polderyje, Marijampolės r. (R. Brindza), 04-27 vienas paukštis stebėtas Baltosios Vokės biosferos poligone, Šalčininkų r. (T. Matulevičius), 05-01 patinas stebėtas prie Nidos oro uosto (M. Montrimaitė), 05-01 vienas individas stebėtas prie Nidos oro uosto (M. Montrimaitė), 05-02 vienas paukštis Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (M. Miliauskas), 05-04 vienas individas Nemuno deltoje šalia Rusnės apžvalgos bokštelio (J. Kanapė), patelė stebėta šlapynėje tarp Baltosios Vokės ir Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), patinas stebėtas Žuvinto pelkės pakraštyje ties Ažuolinių k. (A. Raudonius), patinas stebėtas Amalvo polderyje (R. Brindza), 05-08 du patinai stebėti Jonuose, Kalvarijos sav. (I. Šalaševičius), 05-10 vienas paukštis Amalvo polderyje (D. Stepanovas), 05-15 patinukas stebėtas Naujatriobių k., Kauno r. (R. Pupelis), 05-16 mažiausiai keturi paukščiai šiaurinėje Būtingės pievų dalyje (A. Raudonius), 05-17 patinas statybietėje Užkanavėje, 05-19 matyti jau du paukščiai – patinas ir patelė, Palangos m. sav. (R. Padaigienė).

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba*)

2024-03-05 vienas patinas skraidė Ukmergės mieste (M. Miliauskas), 03-08 Paluknio pievose vienas paukštis (B. Stukė, E. Sukackienė), 03-11 keturių kelių būrelis stebėtas prie laukų balos šalia Kurėnų, Ukmergės r. (A. Šimkus), 03-15 patinas ties Sausgalviais, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba yarrellii*)

2024-04-12 stebėta ant marių krantinės akmenų Kopgalyje (S. Karalius).

KALNINĖ KIELĖ (*Motacilla cinerea*)

2024-03-24 stebėta Šventosioje, užpelkėjusioje vietoje, Palangos sav. (A. Aleliūnas), 03-31 patinas prie Verkių parko užtvankos Vilniuje (U. Paliukėnas), 04-25 porėlė ties Belmontu Vilniuje (R. Bagdzevičius), 04-05 patelė stebėta Darbos upelyje Darbėnuose, Kretingos r. (S. Karalius), 05-07 vienas paukštis stebėtas Vilniuje prie Sudervės upelio. Apsilankius 05-08 stebėti trys paukščiai (D. Jonuška), 05-08 vienas individas Neryje ties Bukčiais Vilniuje (R. Bagdzevičius), 05-09 pora stebėta Maciuičiuose prie užtvankos, Klaipėdos r., nauja perėjimo vieta. (A. Raudonius), 05-20 vienas paukštis prie Želvos upelio, Ukmergės r. (V. Jusys).

Geltongalvė kielė (Motacilla citreola).
Nida, 2024-04-14 © Miglė Montrimaitė

UOLINIS KALVIUKAS (*Anthus petrosus*)

2024-03-16 vienas paukštis ties Pakalne, Šilutės r., 03-29 vienas paukštis ties Vorusne, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-02 du paukščiai Kopgalio pajūryje (S. Karalius), 04-19 vienas prie Rupkalvių, Šilutės r. (S. Medžionis), 05-04 vienas paukštis stebėtas ant molo Šventosios pajūryje (V. ir V. Laukžemiai).

MIŠKINIS KALVIUKAS (*Anthus trivialis*)

2024-03-30 vienas paukštis trumpai giedojo Kūlynų miške, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-07 keli girdėti ir matyti ant Parnidžio kopos Nidoje, (A. Šimkus), 04-10 vienas paukštis girdėtas Kalnelio miške, Panevėžio r. (I. Čeponienė, B. Vaičiūnas), 04-10 vienas matytas ir girdėtas Bliūdašilio miške, Ukmergės r. (K. Jarmalavičius), 04-15 vienas paukštis giedojo miške šalia Pempynės k., Pagėgių sav. (R. Akstinas) [A].

RUDAGURKLIS KALVIUKAS (*Anthus cervinus*)

2024-04-21 vienas paukštis praskrido virš užlietų Sausgalvių pievų, Šilutės r. (atpažintas pagal balsą), 05-12 vienas paukštis stebėtas Paluknio pievose, Trakų r. (A. Šimkus).

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Linaria flavirostris*)

2024-03-31 keturi paukščiai stebėti laukuose prie Radilišio (A. Šimkus).

SODINĖ STARTA (*Emberiza hortulana*)

2024-05-06 trys startos stebėtos Klugonų k., Šilutės r. (I. Šalaševičius, E. Šniaukšta), 05-13 dvi startos giedojo medžiuose prie kelio į Jakštelių netoli Juknaičių, Šilutės r. (S. Medžionis), 05-25 netoli Juknaičių stebėti du individai (R. Alšauskas).

Pilkoji starta (Emberiza calandra). Skaistelių k., Kalvarijos sav., 2024-04-07 © Irmantas Šalaševičius

PILKOJI STARTA (*Emberiza calandra*)

2024-03-18 vienas patinas giedojo netoli Jakštelių, Šilutės r., 03-24 vienas patinas čiulbėjo ties Domaičiais, Šilutės r., 04-

02 trys giedantys patinai nuo Domaičių iki Jakštelių, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-07 viena giedėjo Skaistelių k., Kalvarijos sav., Mاکauskų k., Kalvarijos sav., stebėtos trys giedančios startos (I. Šalaševičius), 04-08 ne mažiau kaip devyni giedantys patinai laukuose tarp Domaičių, Jakštelių ir Kanteriškių k., Šilutės r. (R. Akstinas), 04-10 vienas paukštis Mikalauskų k., Kalvarijos sav. (I. Šalaševičius), 04-14 patinas giedojo ties Juknaičiais, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-20 du paukščiai Sakūčių apylinkėse, Šilutės r. (S. Karalius), 04-27 patinas giedojo laukuose netoli Keleriškių, Pagėgių sav. (R. Akstinas), 05-03 vienas paukštis tupėjo ant elektros laidų prie Bajorų k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 05-06 keturios startos Pagryniuose, Šilutės r. (I. Šalaševičius, E. Šnaukšta), 05-08 du patinukai giedojo laukuose ant elektros laidų tarp Pagėgių ir Vičių k., dar trys patinukai stebėti Užlieknių apylinkėse (A. Raudonius), 05-11 mažiausiai trys giedantys patinai matyti Gelgaudiškio pievose, Šakių r. (R. Jusevičienė), net 13 paukščių stebėta Vilkaviškio r.: du giedantys patinai Bajorų k., du individai prie Kybeikių, trys individai tarp Kybeikių ir Matlaukio, penki giedantys patinai aplink Matlaukio k. ir vienas giedantis patinas ties Karklupėnais (A. Raudonius), 05-12 vienas paukštis stebėtas prie Stankiškių k., Šilutės r. (L. Izotova, V. Lepėška), 05-13 dvi startos laukuose šalia Jakštelių k., Šilutės r. (S. Medžionis), 05-16 vienas patinas ties Pempiais, Klaipėdos r., antras – ties Kintų tvenk., Šilutės r. (S. Karalius), 05-25 nuo Juknaičių iki Sausgalvių girdėti trys giedantys individai (R. Alšauskas), 05-26 patinukas prie kelio Paužiškiai–Opšrūtai, Marijampolės r. (R. Pupelis), 05-29 vienas paukštis giedojo laukuose netoli Balninkų, Molėtų r. (R. Akstinas), giedantis patinas ties Butkiške, Kelmės r. (A. Raudonius).

Pirmas gaiduko stebėjimo atvejis Lietuvoje žiemos mėnesiais

Vytautas EIGIRDAS, Ervin KOMAR

Šiais metais meteorologinis pavasaris į Lietuvą atėjo keliomis savaitėmis anksčiau. Vasario mėnuo pagal šilumą buvo ketvirtas istorijoje (remiantis meteo.lt duomenimis, šiltesni buvo tik 1989, 1990 ir 2020 m. vasariai). Nenuostabu, kad šylant orams Lietuvoje kai kurios paukščių rūšys (ypač netolimi migrantai) iš žiemojimo vietų parsikrenda vis anksčiau, o dalis paukščių rūšių, tokių kaip varnėnai, pempės, žąsys, gervės... vis dažniau pasilieka žiemoti mūsų krašte.

2024 m. vasario 28 d. ornitologai Vytautas Eigirdas, Antanas Petraška ir Ervin Komar Nemuno deltoje ieškojo grįžusių paukščių. Šią dieną Rusnės saloje, netoli Vorusnės, užlietos pievos pakraštyje, buvo pastebėtas 5 gaidukų būrelis. Paprastai pirmieji gaidukai pasirodo kovo antroje pusėje. Iki šiol anksčiausias užfiksuotas gaidukų stebėjimas – 2015 m. kovo 8 d. Nemuno deltoje Sausgalviuose (Marius Karlonas, Gediminas ir Vytautas Eigirdai). Taigi šis stebėjimas yra pirmoji gaidukų registracija žiemą Lietuvoje.

© Vytautas Eigirdas

Paprastasis erškėtvirblis (*Prunella modularis*).
Kopgalis, 2019-04-14 © Saulius Karalius

Lietuvos ornitofaunistinės komisijos informacija

Klimato pokyčiams veikiant paukščių fenologiją ir paplitimą, išaugusiai stebėtojų bendruomenei surenkant daugiau duomenų, kyla poreikis reguliariai atnaujinti Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) renkamos informacijos sąrašą. Kartu ryškėja problema, kad stebėtojams sunku sekti dažnai atliekamus pakeitimus. Siekiant nuoseklesnio komisijos darbo ir daugiau aiškumo stebėtojams, priimtas sprendimas renkamos informacijos sąrašą kartu su sisteminiu Lietuvos paukščių sąrašu atnaujinti vieną kartą per metus. 2024 m. pastutiniai pakeitimai renkamos informacijos sąrašė atlikti balandžio mėnesį, o nuo 2025 m. atnaujinimus planuojama skelbti metų pradžioje – sausio–vasario mėnesiais. Taip pat LOFK skirs daugiau dėmesio stebėtojų informavimui apie renkamos informacijos laikotarpį ir jų atnaujinimus.

2024 m. atnaujinimai renkamos informacijos sąrašė:

1. Keršulis (*Columba palumbus*) – XII.01–II.15
2. Dirvinis sėjikas (*Pluvialis apricaria*) – XII.01–II.15
3. Slanka (*Scolopax rusticola*) – XII.01–II.29
4. Plėšrioji žuvėdra (*Hydroprogne caspia*) – V.21–VII.10 ir X.01–III.31

5. Rudasis peslys (*Milvus milvus*) – XI.01–II.29
6. Šelmeninė kregždė (*Hirundo rustica*) – X.21–IV.05
7. Juodagalvė devynbalsė (*Sylvia atricapilla*) – XI.16–IV.05
8. Baltabruvis nykštukas (*Regulus ignicapilla*) – XII.01–III.15
9. Liepsnelė (*Erithacus rubecula*) – stebėjimai neberenkami
10. Paprastasis erškėtvirblis (*Prunella modularis*) – XII.01–III.20
11. Atsižvelgiant į informacijos apie visame paplitimo areale nykstantį juodakrūčio bėgiko porušį *Callidris alpina schinzii* trūkumą, pradedami rinkti visi šio porušio stebėjimai. Dėl sudėtingos identifikacijos *C. a. schinzii* porušiai turės būti pildomos LOFK anketos.

Pakeitimų atlikta ir ankstesniais metais, todėl stebėtojais kviečiami dar kartą peržiūrėti renkamos informacijos sąrašą Lietuvos ornitologų draugijos svetainėje. LOFK primena, kad visi stebėjimai, atitinkantys renkamos informacijos kriterijus, turėtų patekti į sistemą „Reti stebėjimai“.

© Robertas Patronaitis

TOLIAUSIAI IŠ LIETUVOS NUSKRIDUSI LIEPSNELĖ

Ričardas PATAPAVIČIUS

Liepsnelės (*Erithacus rubecula*) yra artimieji migrantai. Tai tie paukščiai, kurių žiemovietės yra Europoje ir šiauriniame Afrikos žemyno pakraštyje iki Sacharos dykumos. Europos paukščiai, kurie žiemoti išskrenda į Afriką piečiau Sacharos dykumos yra priskiriami tolimųjų migrantų grupei. Ne visi artimieji migrantai žiemoti nuskrenda iki pat šiaurinio Afrikos pakraščio. Nemažai jų žiemoja arčiau – Vidurio ar Vakarų Europoje, bet liepsnelės yra iš tų artimųjų migrantų, kurie skrenda toliausiai, t. y. iki šiaurinio Afrikos pakraščio.

Lietuvos paukščių žiedavimo centras (PŽC) gavo pranešimą apie 2018 m. rugpjūčio 30 d. Tauragės pakraštyje žiedu LITHUANIA VN40270 Artūro Katkaus paženklintos liepsnelės aptikimą Almancil vietovėje (37°3'5" š. pl., 8°0'53" v. ilg., Algarvės reg.) Portugalijoje tų pačių metų gruodžio 7 d. (pranešimas apie šį aptikimą iš Portugalijos PŽC gautas tik š. m. kovo pradžioje). Tai penktas žinomas Lietuvoje žieduotos liepsnelės aptikimas šioje Pietų Europos valstybėje. Atstumas tarp žiedavimo ir aptikimo vietų 3045 km, kryptis nuo žiedavimo vietos į aptikimo vietą (azimutas) 229°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 99 d. Iš visų Lietuvoje žieduotų ir už Lietuvos ribų aptiktų 305 šios rūšies paukščių šis aptiktas toliausiai. Visų žinomų Lietuvoje aptiktų 16 valstybių žieduotų liepsnelių, o tokių yra

71, atstumas tarp žiedavimo ir aptikimų vietų taip pat yra trumpesnis nei šio Portugalijoje aptikto paukščio.

Iki šiol gautais duomenimis Lietuvoje žieduotos liepsnelės užsienyje buvo aptiktos 27 Europos ir Afrikos valstybėse. Žiemojimo laikotarpyje daugiausia jų aptikta Pietų Europoje (Portugalija, Ispanija, Italija), Pietryčių Europoje (Balkanų šalys) ir vakarų Europoje (Prancūzija). Rečiau aptinkamos žiemojančios Britų salose, Belgijoje, Nyderlanduose, Šveicarijoje, Austrijoje, Vokietijoje. Nemažai, net 17 jų aptikta ir šiauriniame Afrikos pakraštyje (Maroke, Alžyre, Tunise), o viena – Maltos saloje Viduržemio jūroje tarp Sicilijos ir Afrikos. Tai jų žiemojimo arealas. Negausiai žiemojančios liepsnelės, ypač pastarosiomis nešaltomis žiemomis, aptinkamos ir Lietuvoje, dažniausiai prie ne-

© Artūras Katkus

didelių neužšalusių upelių, versmių. Ar tai vietiniai, ar atskridę iš šiauresnių kraštų paukščiai, neaišku.

Šie paukščiai, gana dažnai, ypač migracijų ir žiemojimo laikotarpiams, aptinkami ir žmogaus kaimynystėje – prie sodybų, gyvenvietėse, soduose, miestų ir miestelių parkuose ar kituose želdiniuose – todėl daug jų žūstą dėl žmogaus kaimynystės ir žmonių veiklos. Tokią išvadą galima padaryti pagal žieduotų liepsnelių žuvimo priežastis. Iš Lietuvoje žieduotų ir užsienyje aptiktų liepsnelių beveik pusė (150 iš 305) aptiktos negyvos, iš kurių 103 paukščių žuvimo priežastys žinomos: net 39 individai žuvo nutverti kačių, 25 žuvo atsitrenkę į pastatų langų ar vitrinų stiklus, 21 žuvo numuštas transporto priemonių, o 12 paukščių buvo nušauti ar sugauti ir nužudyti. (Pietų Europos kraštuose net smulkiųjų paukščių medžioklė ir jų gaudymas įvairiausiomis priemonėmis, deja, klesti ir šiais laikais). Nesunku suskaičiuoti, kad ne mažiau kaip 64,7 proc. paukščių žuvo ar buvo nužudyti dėl žmonių veiklos. Nėra jokios abejonės, kad šis procentas yra didesnis. Juk tikrai kažkiek iš 47 paukščių, kurių žūties priežastys neįvardintos, tikrai žuvo dėl jau anksčiau paminėtų priežasčių, t. y. dėl žmogaus veiklos. Dėl didelio mirtingumo šie paukščiai nėra ilgaamžiai, bet pavieniams individams pasiseka išgyventi tikrai ilgai. Ilgiausiai išgyvenusios liepsnelės amžius buvo daugiau nei 19 m. ir 4 mėn. ([https://](https://euring.org/data-and-codes/longevity-list?page=4)

Lietuvoje žieduotos ir Portugalijoje, toliausiai nuo žiedavimo vietos Lietuvoje aptiktos liepsnelės žiedavimo ir aptikimo vietos (atitinkamai, raudona ir žalia žymės) sujungtos linija. Žemėlapyje skaičiais įrašyta kiekvienoje valstybėje aptiktų Lietuvoje žieduotų liepsnelių skaičius (įrašas prieš brūkšnelį) ir Lietuvoje aptiktų toje valstybėje žieduotų liepsnelių skaičius (įrašas po brūkšnelio).

[/euring.org/data-and-codes/longevity-list?page=4](https://euring.org/data-and-codes/longevity-list?page=4)). Žinomas ilgiausias Lietuvoje žieduotos liepsnelės amžius yra tik apie 4 m. ir 1 mėn.

THE LONGEST MIGRATION DISTANCE OF ROBIN RINGED IN LITHUANIA

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. Although the information was only received in March 2024, a Robin ringed in Lithuania on 30 August 2018 was recovered in Portugal (37°3'35" N, 8°0'53" E) on 7 December 2018. This individual was the 5th ever Lithuanian-ringed Robin to be recovered in Portugal and, at 3045 km between ringing and recovery locations (the two connected by a line on the accompanying map), it constitutes the longest recorded distance among both the 305 Robins ringed in Lithuania and recovered abroad and the 71 foreign-ringed Robins recovered in Lithuania. 64.7% of all Robins recovered abroad have died in circumstances related to human activity, including hunting, road-kill, etc. On the accompanying map, the first figure relates to the numbers of Robins ringed in Lithuania and recovered in that country, while the second figure is that of Robins ringed in that country and recovered in Lithuania.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS VENTĖS RAGE 2024 M. PAVASARĮ

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

2024 m. pavasarį Ventės rago ornitologinės stoties žieduotojai ir jų talkininkai sužiedavo 94 rūšių 11 620 paukščių (kovo mėn. sužieduoti 37 rūšių 4643 paukščiai, balandžio mėn. – 50 rūšių 5736 paukščiai, o gegužės mėn. – 58 rūšių 1241 paukštis). Daugiausia per pavasarį sužieduota alksninukų (4023), didžiųjų zylių (2586), mėlynųjų zylių (841), paprastųjų nykštukų (531) ir liepsnelių (430).

Ventės rage paukščiai ši pavasarį daugiausia buvo gaudomi voratinklinėmis gaudyklėmis, kovo 29 d. iškelta didžioji žemutinė gaudyklė.

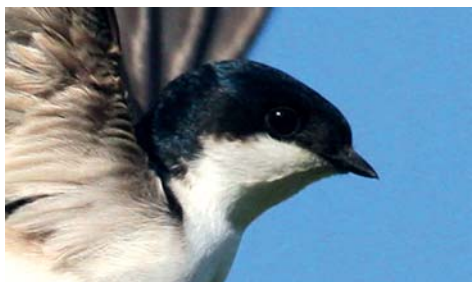
Iš retesnių ar retai žieduotojams patenkančių paukščių sugautas ir sužieduotas kukutis (*Upupa epops*) – balandžio 12 d. (V. Eigirdas), ilgauodegė zylė (*Aegithalos caudatus europaeus*) – kovo 26 d. (V. Jusys), 13 sodinių nedrinukų (*Acrocephalus dumetorum*) – gegužės 19–31 d. (V. Eigirdas, V. Jusys, G. Šlušnytė), mėlynagurklė (*Luscinia svecica*) – gegužės 18 d. (V. Eigirdas), geltonoji kielė (*Motacilla flava thunbergi*) – gegužės 10 d. (V. Jusys) ir gegužės 18 d. (V. Eigirdas).

2024 m. pavasarį sugauti 36 paukščiai, žieduoti ne Ventės rage. Sugauti 3 olandiškais žiedais ARNHEM žieduoti paukščiai (alksninukai), 1 ispanišku BARCELONA (alksninukas), 3 belgiškais BRUSSELS (juodagalvė devynbalsė, mažoji krakslė ir alksninukas),

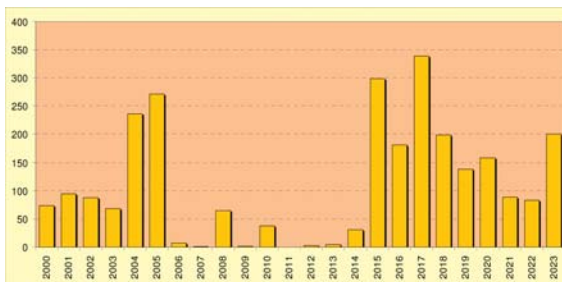
2024 m. pavasarį Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduoti paukščiai

Eil. Nr.	Rūšis	Sužieduota
1.	Alksninukas (<i>Spinus spinus</i>)	4 023
2.	Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	2 586
3.	Mėlynoji zylė (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	841
4.	Paprastasis nykštukas (<i>Regulus regulus</i>)	531
5.	Liepsnelė (<i>Erithacus rubecula</i>)	430
6.	Juodagalvė devynbalsė (<i>Sylvia atricapilla</i>)	316
7.	Paprastasis čimčiakas (<i>Acanthis flammea</i>)	305
8.	Pilkoji pečialinda (<i>Phylloscopus collybita</i>)	281
9.	Paprastasis varnėnas (<i>Sturnus vulgaris</i>)	204
10.	Paprastasis kikilis (<i>Fringilla coelebs</i>)	153
11.	Langinė kregždė (<i>Delichon urbicum</i>)	141
12.	Žaliukė (<i>Chloris chloris</i>)	128
13.	Dagilis (<i>Carduelis carduelis</i>)	120
14.	Pilkoji devynbalsė (<i>Curruca curruca</i>)	118
15.	Karietaitė (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	106
16.	Svilikas (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	98
17.	Rudoji devynbalsė (<i>Curruca communis</i>)	73
18.	Ežerinė nedrinukė (<i>Acr. schoenobaenus</i>)	72
19.	Sodinė devynbalsė (<i>Sylvia borin</i>)	71
20.	Svilikėlis (<i>Serinus serinus</i>)	70
21–94.	Kitos rūšys	945
Iš viso: 94 rūšys		11 620

5 lenkiškais GDANSK (didžiosios zylės), 3 vokiškais HELGOLAND (alksninukai), 3 vokiškais HIDDEN-SEE (2 didžiosios zylės ir alksninukas), 1 lietuvišku

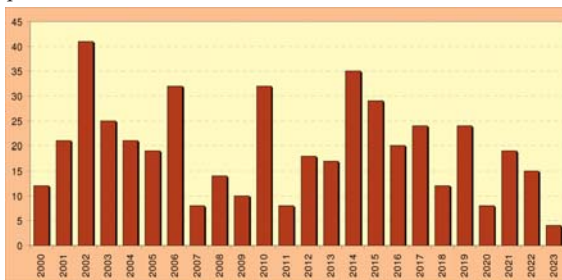
Pirmoji 2024 m. langinė kregždė (*Delichon urbicum*) Ventės rago sužieduota balandžio 12 d.
© Vytautas Jusys

2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 2669 langines kregždes. Vidutiniškai per metus – 111 šios rūšies paukščių

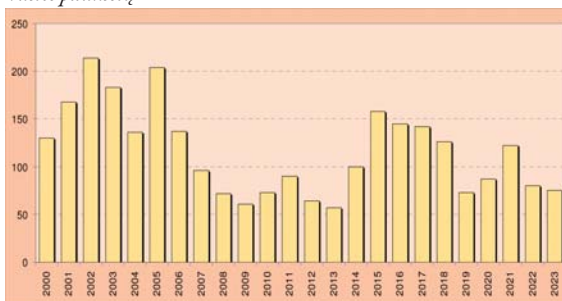
Pirmoji 2024 m. paprastoji kiauliukė (*Saxicola rubetra*) Ventės rago sužieduota balandžio 25 d.
© Vytautas Jusys

2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 468 paprastąsias kiauliukes. Vidutiniškai per metus – 19–20 šios rūšies paukščių

Pirmoji 2024 m. paprastoji tošinukė (*Hippolais icterina*) Ventės rago sužieduota gegužės 1 d.
© Gabrielė Šlušnytė

2000–2024 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 2793 paprastąsias tošinukes. Vidutiniškai per metus – 116 šios rūšies paukščių.

2000–2024 m. rudeniais VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 135 215 paukščių

Keliama didžioji žemutinė gaudyklė. Ventės ragas, 2022-03-29 © Vytautas Jusys

*Kukutis (*Upupa epops*).
Ventės ragas, 2024-04-12 © Vytautas Eigirdas*

LITHUANIA (alksninukas), 3 Jungtinės Karalystės LONDON (2 alksninukai ir paprastasis varnėnas), 1 estišku MATSALU (alksninukas), 4 rusiškais MOSKVA (langinė kregždė, alksninukas, pilkoji devynbalsė ir karklinė nendrinukė), 3 prancūziškais PARIS (mėlynoji zylė, mažoji krakšlė ir alksninukas), 1 čekišku PRAHA (paprastasis čimčiakas), 3 latviškais RIGA (alksninukas, žaliukė ir juodasis strazdas), 1 ispanišku SPAIN (alksninukas), 1 švediškų STOCKHOLM (alksninukas).

2024 m. pavasarį Ventės rage daugiausia paukščių sugauta voratinklinėmis gaudyklėmis © Vytautas Jusys

Ilgauodegės zylė (Aegithalos caudatus caudatus ir Aegithalos caudatus europaeus). Ventės ragas, 2024-03-26 © Vytautas Jusys

2000–2024 m. pavasariais Ventės rago paukščių žieduotojai sužiedavo 135 215 paukščių. Daugiausia pavasarį sužieduota 2020 m. (15 004 paukščiai), 2017 m. (12 004) ir 2024 m. (11 620). Mažiausiai – 2006 m. (1295), 2008 m. (1741) ir 2002 m. (2204). Vidutiniškai 2000–2024 m. laikotarpiu kiekvieną rudinį sužiedavome po 5409 paukščius.

2024 m. pavasarį paukščius žiedavo Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojai ir žieduotojai talkininkai – Vytautas Jusys, Vytautas Eigirdas, Kristina Jusienė, Gabrielė Šlušnytė, Austėja Jusytė, Miglė Jusytė, Antanas Petraška, Ugnė Kuzminskaitė, Sigita Eigirdienė ir Julius Morkūnas.

Informaciją apie kiekvieną dieną Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduotus paukščius galite rasti interneto svetainėje www.trektellen.org/site/totals/1581/2022. Dabar čia paukščių pavadinimai rašomi ir lietuvių kalba.

BIRD RINGING AT VENTĖS RAGAS ORNITHOLOGICAL STATION IN SPRING 2024

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

Summary. 11,620 birds of 94 species were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station in spring of 2024. The most numerous were Eurasian Siskin (4023), Great Tit (2586), Blue Tit (841), Goldcrest (531) and European Robin (268).

To put this into context, a total of 135,215 birds were ringed during the spring months at Ventės Ragas Ornithological Station in the period 2000–2024, an average of 5,409 per spring.

Geltonoji kielė (Motacilla flava thumbergi). Ventės ragas, 2024-05-10 © Vytautas Jusys

Šarka (Pica pica). Ventės ragas, 2024-03-24 © Vytautas Eigirdas

This spring, 36 birds were caught at Ventės Ragas that had been previously ringed elsewhere: six in Germany (four Eurasian Siskins and two Great Tits), five in Poland (Great Tits), four in Russia (House Martin, Eurasian Siskin, Lesser Whitethroat and Marsh Warbler), three each in the Netherlands (Eurasian Siskin), Belgium (Blackcap, Eurasian Siskin and Reed Warbler), the United Kingdom (two Eurasian Siskin and one Common Starling), France (Blue Tit, Reed Warbler and Eurasian Siskin) and Latvia (Eurasian Siskin, Greenfinch and Blackbird), two in Spain (Eurasian Siskin) and singles at another location in Lithuania (Eurasian Siskin) as well as in Estonia (Eurasian Siskin), the Czech Republic (Common Redpoll) and Sweden (Eurasian Siskin).

*Langinė kregždė (Delichon urbicum).
Ventės ragas, 2008-08-15 © Vytautas Jusys*

Nėra vabzdžių, nėra paukščių

Pagal „BirdLife International“ parengė
Saulius KARALIUS

Turbūt ne vienas Lietuvos vairuotojas yra pastebėjęs, kad metams bėgant, važiuojant keliais ir greitkeliais, priekinis automobilio stiklas darosi vis švaresnis ir reikia įdėti žymiai mažiau pastangų, kad jį nuvalyti nuo ištiškusių vabzdžių liekanų. Atrodytų, kad tuo galima džiaugtis, bet džiaugsmo čia yra ištis nedaug. Nors Lietuvoje vabzdžių populiacijų mažėjimo tendencijos ir nebuvo tirtos, tačiau remiantis kitų Europos šalių tyrimų rezultatais galima teigti, kad jos yra labai panašios, juolab, kad kai kurių foninių vabzdžiausių paukščių rūšių tyrimo rezultatai tikrai nedžiugina.

Vienas kertinių veiksnių, lemiančių sėkmingą migruojančių paukščių kelionę į žiemavietes ir atgal yra maisto ištekliai, kuriuos jų kelyje teikia nepaprastai įvairūs vabzdžių pasaulis. Nepriklausomai nuo migruojančių paukščių dydžio šie maži sutvėrimai lemia sparnuočių kelionės laiką, trukmę bei galutinę kelionės sėkmę. Tai ypačingai akivaizdu keliaujančių paukščių poilsio vietose, kur vabzdžių gausos maksi-

mumas paprastai sutampa su paukščių parsiskridimo laiku. Deja, vabzdžių populiacijų ateitis yra gana niūri. Kaip parodė atlikti tyrimai, vabzdžių gausa pastaraisiais dešimtmečiais Europoje yra sumažėjusi apie 70 procentų. Didžiojoje Britanijoje ir Vokietijoje tarp 2004 ir 2022 metų yra nustatytas nerimą keliantis 63,7 procento vabzdžių populiacijos susitraukimas. Vokietijoje agrariniame landšafte atlikti tyrimai parodė, kad nuo 1989 iki 2016 metų skraidančių vabzdžių biomasė šioje zonoje sumažėjo 76 procentais. Panašūs duomenys gauti ir Danijoje, kur tiriant numuštų skraidančių vabzdžių skaičių intensyviuose automobilių keliuose nuo 1997 iki 2017 metų buvo nustatytas apie 80 procentų vabzdžių biomasės sumažėjimas. Nors Prancūzijoje dar trūksta duomenų, bet manoma, kad situacija čia yra panaši kaip ir kaimyninėse šalyse.

Žmogaus ūkinė veikla, lemianti buveinių susitraukimą, klimato kaita, žemės ūkio intensyvinimas, invazinės rūšys bei perteklinis sintetinių cheminių preparatų naudojimas yra pagrindiniai veiksniai, nulemiantys drastišką vabzdžių populiacijos mažėjimą Europoje. Didžiuliai žemės plotai yra paversti visiškai ne-

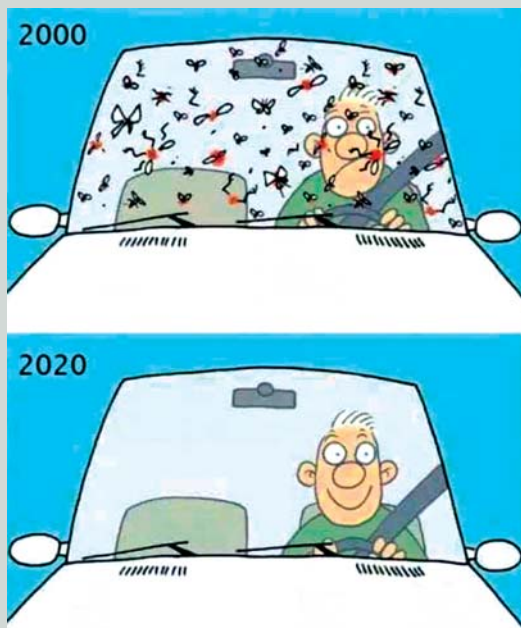
Paprastasis varnėnas (*Sturnus vulgaris*).
Platiniškes, Vilniaus r., 2024-05-06 © Darius Mizeikis

Paprastoji medšarkė (*Lanius collurio*).
Vilniaus r., 2022-08-09 © Rokas Mizeikis

palankia aplinka vabzdžiams ir kitiems laukiniams gyvūnams iš esmės dėl ūkininkavimo praktikos intensyvinimo. Labai svarbūs bioįvairovei gamtiniai elementai, tokie kaip dirbamų laukų krūmynų ar gyvatvorių remizės deja, nyksta nerimą keliančiu greičiu. Monokultūros, kuriose bioįvairovė ir taip yra labai menka, gausiai apdorojamos pesticidais.

Turint omenyje kokį nepaprastai svarbų vaidmenį vabzdžiai vaidina ekosistemų pusiausvyroje ir koks tai yra svarbus maisto šaltinis paukščiams bei kitiems laukiniams gyvūnams, jų populiacijos mažėjimas yra didelis ekologinis iššūkis, keliantis pavojų jautriai bioįvairovės pusiausvyrai. Vabzdžių populiacijų mažėjimas paukščių migracijų kelyje kelia tiesioginę grėsmę ir pastarųjų populiacijoms. Baltymais turtingų vabzdžių trūkumas gali susilpninti paukščių imuninę sistemą dėl ko mažėja visumo sėkmė bei didėja mirtinumo pavojus tiek jaunikliams tiek ir suaugusiems paukščiams. Pvz. mūsų nacionalinis paukštis baltasis gandras savo kelionėse pro subsacharinę Afriką minta daugiausiai dviejų rūšių *Locusta* genties skėriais todėl šių tiesiasparnių sumažėjimas gali tiesiogiai paveikti baltųjų gandrų sveikatos būklę bei apskritai migracijos sėkmę. Išties, darni ūkininkavimo politika turi už-

tikrinti darnų gamtos ir ūkininkavimo praktikos sugyvenimą. Tik tokiu būdu mes užtikrinsime, kad ateinačioms kartoms neteks taisyti tų ekologinių klaidų, kurios jau gali būti neištaisomos.

© Arūnas Čerkauskas

Neįprasta gulbės giesmininkės perėjimo vieta

Arūnas ČERKAUSKAS

Pirmas gulbės giesmininkės perėjimo atvejis Lietuvoje registruotas Nemuno deltoje 1965 m. (kitais šaltiniais 1973 m.). Apie 2000 m. šalyje perėjo 15–20 porų daugiausia žuvininkystės ūkių tvenkiniuose. Sparčiai šalyje plisti pradėjo tik šio amžiaus pradžioje, kai perinčios poros išplėtė savo ekologinę nišą užimdamos seklius eutrofinius vandens telkinius: visų pirma baigė kolonizuoti beveik visų žuvininkystės ūkių tvenkinius, vėliau – užlietus durpynus, bebravietes, užpelkėjusias lomas ir panašias buveines. Remiantis paskutiniaisiais duomenimis, 2013–2018 m. šalyje perėjo 250–400 porų. Gulbės lizdus krauna salelėse ar sekluose, t. y. lizdas visada supamas vandens. Atliekant paukščių apskaitas Čivilių žuvininkystės tvenkiniuose, Rokiškio r. 2024-04-24 aptiktas gulbės giesmininkės lizdas sukrautas neįprastoje vietoje – ant tvenkinių pylimo. Lizdas iš dviejų pusių pasiekiamas sausuma bet kokiam keturkojui plėšrūnui. Visgi gulbės geba apsiginti nuo lapių ir mangutų. Šiuo atveju patelė tupėjo lizde, patinas budėjo tvenkinyje greta. Lauksime sėkmingos vados!

© Arūnas Čerkauskas

Keršuliai perėjo tame pačiame lizde

Vytautas JUSYS

2022 m. balandžio mėn. keršuliai įsikūrė Ventės rago sodyboje. Lizdą susikrovė dygiojoje eglėje apie 4 m aukštyje ant šakų apie 2 m nuo kamieno. Sudėjo du kiaušinius ir išaugino abu jauniklius.

Nustebino tai, kad, matyt, ta pati keršulių pora čia sugrįžo 2023 ir 2024 m. Jie naujo lizdo nekrovė, tik atnaujino senąjį ir vėl perėjo, tačiau nesėkmingai – kiaušiniai kažkur dingo ir paukščiai persikėlė į kitą vietą.

Keista tai, kad keršuliai tame pačiame lizde perėjo net trejus metus iš eilės. Paprastai jie kasmet krauna naują lizdą. Ir šis trejus metus krautas lizdas atrodė didesnis nei kitų keršulių lizdai.

Neįprasta paprastojo varnėno lizdavietė

Igoris SEMIONOVAS

2024-05-12 aptikau neįprastą paprastojo varnėno lizdavietę Vilemuose, Kauno r. Maždaug 1,2 m aukščio metalinis tuščiaaviduris stulpas, anga į jį apie 1 m aukštyje. Viršuje įstatytas tuščias plastikinis vazonas. Jį pakėlus gūžtoje maisto pradėjo prašyti 5 jau ūgtelėję varnėno jaunikliai. Pasitraukus abu tėvai pradėjo toliau maitinti jauniklius.

2024-04-17 pakelės laukuose tarp Nevėžio ir Raguvėlės tundrinių ir baltakakčių žąsų buryje stebėta neįprastos spalvos žąsis
© Arvydas Stakė

Margas juodasis strazdas

Vytautas EIGIRDAS

Ventės rago ornitologinėje stotyje 2024-05-22 į tinklus pakliuvo neįprastos spalvos suaugęs juodasis strazdas. Paukštis buvo leukistas. Visame paukščio apdare (išskyrus uodegą) buvo nemažai baltos spalvos plunksnų. O įdomiausia, kad jis jau turėjo žiedą. Paaiškėjo, kad tai Ventės rago 2022-04-30 Ugnės Kuzmickaitės žieduotas paukštis (išperėtas 2021 m.). Tačiau žiedavimo metu paukštis leukizmo požymių dar neturėjo.

Juodasis strazdas (*Turdus merula*).
Ventės rago, 2024-05-22 © Vytautas Eigirdas

Juodasis strazdas (*Turdus merula*).
Ventės rago, 2022-04-30 © Ugnė Kuzminskaitė

Pilkoji varna (*Corvus cornix*) ilgu snapu pastebėta 2024-03-19 Klaipėdoje. Pasigrožėję šalmine antyte, jau sukome link mašinos, bet visai šalia Žardės tvenkinio neaukšto medžio viršutinėse šakose pamačiau paukštį neįprastu snapu. Tokius jau buvau mačiusi žurnale „Paukščiai“, tačiau pamatyti ir pačiai nufotografuoti – naujiena. Buvo nebaikšti, šalia pievutėje lesiojo kitos pilkosios, ten ji ir liko
© Dalia Stalauškiene

2024-03-05 Nemuno deltoje ties Sausgalviais tundrinių žąsų (*Anser serriostrius*) būryje stebėtas vienas šviesesnių plunksnų individas
© Vytautas Jusys

2024-01-15 Darbėnų miestelyje, Kretingos r., matytas naminis žvirblis (*Passer domesticus*), patinas, kurio didžiosios plasnajamosios plunksnos buvo baltos © Denisas Nikitenka

2024-04-02 Nidoje stebėtas naminis žvirblis (*Passer domesticus*), patinas, kurio sparne buvo baltų plunksnų © Rokas Bagdzevičius

2024-04-09 Ventės rage tarp sugautų paprastųjų čimčiakų (*Acanthis flammea*) pasitaikė vienas su gelsvo atspalvio dėme viršugalvyje © Vytautas Eigirdas

2024-04-06 Panevėžio r. dideliame žąsų būryje (maždaug 2000 paukščių) stebėtas galimai kanadinės berniklės ar šiaurinės kanadinės berniklės hibridas su kažkuria iš *Anser genties* žąsų. Panašių įvairių rūšių žąsų ir berniklių hibridų Lietuvoje periodiškai aptinkama per migracijas, dažniausiai pajūrio regione © Robertas Akstinas

2024-04-12 Užgirių k., Liudvinavo sen., Marijampolės sav., stebėta neįprasta kuosa (*Coloeus monedula*). Jos sparnuose, ant krūtinės, pilvo ir galvos buvo baltų plunksnų © Vaidas Karpavičius

2024-04-10 Vilniaus r. stebėtas baltai juodai margas juodasis strazdas (*Turdus merula*), patinas © Deividas Belovas

2024-03-16 Ventės rage sugautas juodasis strazdas (*Turdus merula*), jaunas patinas, kurio krūtinėje ir ant sparnų buvo šviesiai rudų plunksnų © Vytautas Eigirdas

2024-05-06 Ventės rage į didžiąją paukščių gaudyklę įkliuvo porėlė paprastųjų čivylių (*Linaria cannabina*). Patinas (vyresnis nei antrų kalendorinių metų) išsiskyrė tuo, kad krūtinėje neturėjo raudonos spalvos plunksnų. Nuo patelės skyrėsi tik gelsvomis krūtinės plunksnomis ir pilkesne galva © Vytautas Jusys

2024-04-06 Nemuno deltos pievose ties Stankiškais stebėta aktyviai besimaitinanti paprastoji pėmpė (*Vanellus vanellus*). Ji neturėjo dalies pošnapiu. Netoliese buvo ir patinas. Matyt, ruošiasi perėti © Igoris Semionovas

2024-05-09 rapsų lauke netoli Juodiškių užtvankos Vilainių sen., Kėdainių r., stebėta paprastoji medšarkė (*Lanius collurio*), patinas, kurio nugaroje buvo rusų plunksnų © Jūratė Jodeikiene

Įdomūs faktai apie pilkąją žąsį

Šiek tiek įdomių faktų, kurių galbūt nežinojote.

Kūno ilgis iki 90 cm. Svoris iki 4,5 kg. Išskleistų sparnų ilgis nuo 147 iki 180 cm.

Kojos vakarų populiacijose yra oranžinės spalvos, o rytų – rausvai raudonos spalvos.

Paprastų perskridimų metu skraido gana žemai, bet migracijų metu būrys žąsų skrenda aukštai, apie 6–7 km aukštyje.

Įprastai nenardo, bet gali nardyti pavojaus atveju, dažniausiai „šėrimosi“ metu, kai negali skraidyti.

Lizdą krauna patelė ir peri taip pat tik ji, patinas jai nepadedą, tik kartais pavaduoja, bet laikosi šalia lizdo ir užsiima teritorijos apsauga.

Dėtyje paprastai 4–6 kiaušiniai, nors pasitaiko dėčių, kuriose būna nuo 3 iki 12 kiaušinių.

Kiaušinis sveria nuo 140 iki 240 g (palyginimui: paprastojo nykštuko kiaušinis sveria apie 1,3 g).

Pavojaus atveju jauniklius gina patelė, o patinas paprastai pasišalina.

Jeigu pilkosios žąsies jauniklius užaugina naminė žąsis, jie vis tiek rudenį iškrenda į žiemojimo vietas su

laukinėmis žąsimis. Pavasarį dalis sugrįžta pas žmogų, bet dauguma lieka gyventi su laukinėmis žąsimis.

Lietuvoje gyvenančios pilkosios žąsys žiemoti skrenda netoli, įprastai į Lenkijos, Vokietijos pajūrį.

Turi savo kalbą, kurioje galima išskirti iki 10 skirtingų garsų reikšmių.

Gamtoje gyvena iki 20 metų, o nelaisvėje gali išgyventi ir iki 30 metų.

Iš pilkųjų žąsų yra kilusios naminės žąsys. Egipte jau 2200 m. pr. m. e. jos buvo veistos kaip naminės žąsys.

Žąsų plunksnomis žmonės rašė net iki XIX a. pabaigos.

Žąsų garbei pavadintas asteroidas Nr. 8435.

Senovės Egipte hieroglifas, kuriame pavaizduota žąsis, reiškė „sūnus“.

Senovės Romoje žąsis buvo nacionalinis simbolis, reiškiantis ištikimybę ir budrumą.

Senovės Graikijoje žąsys buvo laikomos šventais paukščiais.

Parengė Robertas AKSTINAS

Smailiauodegė antis (Anas acuta), patinas. Žardės tvenkinys, Klaipėda, 2024-03-17 © Gražina Žiliūtė

Brastiniai tilvikai (Tringa ochropus). Amalvas, Marijampolės r., 2024-04-07 © Renata Jusevičiienė

Žurnalo kaina – 3,00 Eur